

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางพัฒนาสภาพคุณลักษณะของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญตามหัวข้อดังนี้

1. ประชาคมอาเซียน

- 1.1. พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
- 1.2. ประเทศสมาชิกอาเซียน
- 1.3. กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 1.4. ความท้าทายของอาเซียนสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน
- 1.5. แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา
- 1.6. การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- 1.7. นโยบายการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- 1.8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. คุณลักษณะของนักเรียนในประชาคมอาเซียน

- 2.1. ตัวชี้วัดคุณภาพของนักเรียนไปสู่ประชาคมอาเซียน
- 2.2. แนวคิด หลักการ และกลยุทธ์หรือนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน
- 2.3. แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
- 2.4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา

3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชาคมอาเซียน

1. พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) หรืออาเซียนจัดตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีของ 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ต่อมา บรูไน ดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหภาพพม่าเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 8 และ 9 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 รวมสมาชิกทั้งสิ้น จำนวน 10 ประเทศ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554 ก) การดำเนินงานในช่วงแรกของสมาคมอาเซียนเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างกัน จึงเน้นเรื่องของการเมืองและความมั่นคงเป็นหลัก จากนั้นจึงเป็นช่วงของการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียน และมุ่งพัฒนาสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในท้ายที่สุดพัฒนาการสำคัญของอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้นเพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกระแสการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2535 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้ตัดสินใจจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ขึ้น และเพื่อให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้เห็นพ้องในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University) ซึ่งเป็นแนวคิดเบื้องต้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจกันในหมู่ประชาชนอาเซียนและการส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกให้จัดตั้งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียน เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) จึงได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2538 ต่อมาผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้เห็นชอบต่อเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ในการประชุมสุด

ยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (พ.ศ.2563) (ASEAN Vision 2020) ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของการจัดตั้งอาเซียน ซึ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินความร่วมมือในอาเซียนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนเป็นวงสมานฉันท์แห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations) หุ่นส่วนในการพัฒนา อย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) และภูมิภาคอาเซียนที่มุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (An Outward-looking ASEAN) เพื่อมุ่งพัฒนาสู่วิสัยทัศน์อาเซียนดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอด อาเซียนครั้งที่ 6 ณ กรุงฮานอยประเทศเวียดนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 ได้ให้การรับรอง แผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (Hanoi Plan of Action to Implement the ASEAN Vision 2020 : HPA) หรือแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2547 เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนิน ความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของการมีความมั่นคงทางการเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่าง เหนียวแน่น เสถียรภาพและประชากรที่มีคุณภาพที่ดีอย่างทั่วถึง รวมถึงความร่วมมือด้านสังคม หรือความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนาสังคม ความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรมและ สารสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน โดยต้องทำให้มีผลเป็น รูปธรรมภายในการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซียได้มีการลงนามใน Bali Concord II ที่กำหนดให้มีการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้นภายในปี ค.ศ. 2020 โดยประกอบด้วยสามเสา หลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) และเพื่อสานต่อ แผนปฏิบัติการที่หมอดวาระในปี พ.ศ. 2547 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 10 ณ นคร เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการ

เวียงจันทน์ (Vientiane Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2547-2553 เพื่อใช้เป็นกรอบในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนต่อไปในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เห็นชอบให้เลื่อนเวลาในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ. 2015 เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อเป็นกลไกในการปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมือง กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรจัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2556ข : เว็บไซด์)

ในกฎบัตรอาเซียนได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในบทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10 ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีพและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community)” ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียนหลังจากกฎบัตรอาเซียนได้มีการให้สัตยาบัน โดยประเทศสมาชิกครบทั้งสิบประเทศซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียนไปอย่างสำนักเลขาธิการอาเซียนแล้ว ส่งผลให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2556ค : 13) นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ได้มี

การลงนามในประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันบนพื้นฐานของความเท่าเทียมการไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับประโยชน์ร่วมกันอันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 ในท้ายที่สุดสำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint : APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินเมื่อ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2556 : เว็บไซต์)

พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าวส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนจะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น และการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สืบให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งในโลกปัจจุบันและในอนาคต เป็นต้น หลายประเทศในอาเซียนได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เช่น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน และให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่สาม ประเทศมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2550 : 12)

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งของอาเซียนจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของอาเซียน ซึ่งผลกระทบที่สำคัญการศึกษาไทยคือการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน

นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา ยังส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน การศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตกำลังคนของประเทศให้มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

2. ประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วยประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย บรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งข้อมูลพื้นฐานของประเทศสมาชิกอาเซียนมีดังนี้

อินโดนีเซีย (Indonesia)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)

ที่ตั้ง : อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย และเป็นสะพานเชื่อมระหว่างทวีปเอเชียกับออสเตรเลีย ทำให้อินโดนีเซียสามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสอง ผ่านช่องแคบที่สำคัญต่างๆ เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลีอมบอก ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก

พื้นที่ : 1,890,754 ตารางกิโลเมตร เป็นประเทศหมู่เกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อย กว่า 17,508 เกาะ รวมอยู่ในพื้นที่ 4 ส่วน คือ

หมู่เกาะซุนดาใหญ่ ประกอบด้วย เกาะชวา สุมาตรา บอร์เนียว และสุลาเวสี
หมู่เกาะซุนดาน้อย ประกอบด้วยเกาะเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะชวา มีเกาะบาห์ลี ลอมบอก ซุมบาวา ซุมบา ฟลอเรส และติมอร์

หมู่เกาะมาลุกุ หรือ หมู่เกาะเครื่องเทศ ตั้งอยู่ระหว่างสุลาเวสี กับอเรียนจายา
บนเกาะ นีวกินี

อี่เรียนจายา อยู่ทางทิศตะวันตกของปาปัวนิวกินี

เมืองหลวง : จาการ์ตา (Jakarta)

ประชากร : ประมาณ 231 ล้านคน (กรกฎาคม 2555) ประกอบด้วยชนพื้นเมืองหลากหลายกลุ่ม ซึ่งพูดภาษาต่างกันกว่า 583 ภาษา ร้อยละ 61 อาศัยอยู่บนเกาะชวา

ภูมิอากาศ : มีอากาศร้อนชื้นแบบศูนย์สูตร ประกอบด้วย 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง (พฤษภาคม-ตุลาคม) และ ฤดูฝน (พฤศจิกายน-เมษายน)

ภาษา : ภาษาราชการและภาษาประจำชาติ ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซีย หรือ Bahasa Indonesia

ศาสนา : ชาวอินโดนีเซียร้อยละ 87 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 6 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ร้อยละ 3.5 นับถือศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิก ร้อยละ 1.8 นับถือศาสนาฮินดู และร้อยละ 1.3 นับถือ ศาสนาพุทธ

สกุลเงิน : รูเปียห์ (Rupiah : IDR) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ (ซื้อ) 2.87 บาท / 1,000 รูเปียห์ (ขาย) 3.32 บาท / 1,000 รูเปียห์ (มกราคม 2552)

ระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตย ที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ประธานาธิบดี คือ ดร.ซูซีโล บัมบัง ยูโตโยโน (Susilo Bambang Yudhoyono) (กรกฎาคม 2555)

มาเลเซีย (Malaysia)

ชื่อทางการ : มาเลเซีย (Malaysia)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตร ประกอบด้วยดินแดนสองส่วน โดยมีทะเลจีนใต้กั้น ส่วนแรก คือ มาเลเซียตะวันตก ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู มีพรมแดนทิศเหนือติดประเทศไทย และทิศใต้ติดกับสิงคโปร์ ประกอบด้วย 11 รัฐ คือ ปะหัง สลังงอร์ เนกรีเซมบิลัน มะละกา ยะโฮร์ เประ กลันตัน ตรังกานุ ปีนัง เกดะห์ และปะลิส

ส่วนที่สอง คือ มาเลเซียตะวันออก ตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว (กาลิมันตัน) มีพรมแดนทิศใต้ติดอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไน ประกอบด้วย 2 รัฐ คือ ซาบาห์ และซาราวัก

นอกจากนี้ยังมีเขตการปกครองภายใต้สหพันธรัฐ 3 เขต คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวง) เมืองปุตราจายา (เมืองราชการ) และเกาะลาบวน

พื้นที่ : 330,257 ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง : กรุงกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur)

ประชากร : 28 ล้านคน (กรกฎาคม 2555) ประกอบด้วย ชาวมาเลย์กว่า 40ร้อยละ ที่เหลืออีกกว่า 33ร้อยละ เป็นชาวจีน อีก 10ร้อยละ เป็นชาวอินเดีย อีก 10ร้อยละ เป็นชนพื้นเมืองบนเกาะบอร์เนียว อีก 5ร้อยละ เป็นชาวไทย และอื่นๆอีก 2ร้อยละ

ภูมิอากาศ : ร้อนชื้น อุณหภูมิเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส

ภาษา : มาเลย์ (Bahasa Malaysia เป็นภาษาราชการ) อังกฤษ จีน ทมิฬ

ศาสนา : อิสลาม (ศาสนาประจำชาติ ร้อยละ 60.4) พุทธ (ร้อยละ 19.2) คริสต์ (ร้อยละ 11.6) ฮินดู (ร้อยละ 6.3) อื่น ๆ (ร้อยละ 2.5)

สกุลเงิน : ริงกิตมาเลเซีย (Malaysian Ringgit : MYR) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ (ซื้อ) 9.25 บาท/ 1 ริงกิต (ขาย) 10 บาท/1 ริงกิต (มกราคม 2552)

ระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy)

ประมุข คือ สมเด็จพระราชาธิบดีสุลต่าน มีซัน ไชนัล อาบิติน (พระนามเต็ม: อัล วาติกูร บิลลาห์ ดวานกู มิซัน ไชนัล อาบิติน อิบนี อัลมาร์ฮูม สุลต่าน มาห์มัด อัล มัคตาฟี บิล ลาร์ห์ ซาห์ ภาษาอังกฤษ : DYMM Al-Wathiqu Billah Tuanku Mizan Zainal Abidin Ibni Al-Marhum Sultan Mahmud Al-Muktafi Billah Shah) จากรัฐตั้งกานู ทรงเป็นสมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 13 ของมาเลเซีย (ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2549)

นายกรัฐมนตรี คือ ดาโต๊ะ ชรี อับดุลลาห์ บิน ฮาจิ อาหมัด บาดาวี (Dato' Seri Abdullah bin Haji Ahmad Badawi

ฟิลิปปินส์ (Philippines)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)

ที่ตั้ง : เป็นประเทศหมู่เกาะที่ประกอบด้วยเกาะจำนวนทั้งสิ้น 7,107 เกาะ ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 100 กม. และมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่มีพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลก

ทิศตะวันตกและทิศเหนือติดกับทะเลจีนใต้

ทิศตะวันออกและทิศใต้ติดกับมหาสมุทรแปซิฟิก

อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 1,800 กิโลเมตร

พื้นที่ : 298,170 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 3 ใน 5 ของประเทศไทย)

เมืองหลวง : กรุงมะนิลา (Manila)

ประชากร : 94 ล้านคน (พ.ศ.2555)

ภูมิอากาศ : มรสุมเขตร้อน ได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมทั้ง 2 ฤดู ได้รับฝนจากลมพายุดีเปรสชัน และดีเปรสชัน บริเวณที่ฝนตกมากที่สุด คือ เมืองบาเกียว เป็นเมืองที่ฝนตกมากที่สุด ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาษา : มีการใช้ภาษามากกว่า 170 ภาษา โดยส่วนมากเกือบทั้งหมดนั้นเป็นตระกูลภาษาย่อยมาลาโย-โพลินีเซียนตะวันตก แต่ในปี พ.ศ. 2530 รัฐธรรมนูญได้ระบุให้ภาษาฟิลิปปิโน (Filipino) และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ใช้กันมากในประเทศฟิลิปปินส์มีทั้งหมด 8 ภาษา ได้แก่ ภาษาสเปน ภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาซินด์ ภาษาปัญจาบ ภาษาเกาหลี และภาษาอาหรับ โดยฟิลิปปินส์นั้น มีภาษาประจำชาติคือ ภาษาตากาล็อก

ศาสนา : ร้อยละ 92 ของชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์ โดยร้อยละ 83 นับถือนิกายโรมันคาทอลิก และร้อยละ 9 เป็นนิกายโปรเตสแตนต์ มุสลิมร้อยละ 5 พุทธและอื่น ๆ ร้อยละ 3

สกุลเงิน : เปโซ (Peso : PHP) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ (ซื้อ) 0.72 บาท/ 1 เปโซ (ขาย) 0.75 บาท/ 1 เปโซ (มกราคม 2552)

ระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร (วาระ 6 ปี)

ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ เบนิกโน ซิเมออน โกฮวงโก อากีโนที่ 3 (กรกฎาคม 2555) ได้รับการรับรองให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2553

สิงคโปร์ (Singapore)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)

ที่ตั้ง : เป็นนครรัฐ ที่ตั้งอยู่บนเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ละติจูด $1^{\circ}17'35''$ เหนือ ลองจิจูด $103^{\circ}51'20''$ ตะวันออก ตั้งอยู่ทางใต้สุดของคาบสมุทรมาเลย์ อยู่ทางใต้ของรัฐยะโฮร์ของประเทศมาเลเซีย และอยู่ทางเหนือของเกาะรีเยาของประเทศอินโดนีเซีย

พื้นที่ : ประกอบด้วยเกาะสิงคโปร์และเกาะใหญ่น้อยบริเวณใกล้เคียง 63 เกาะ มีพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 697 ตารางกิโลเมตร (ประมาณเกาะภูเก็ต) เกาะสิงคโปร์เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดมีความยาวจากทิศตะวันตกไปตะวันออกประมาณ 42 กิโลเมตร และความกว้างจากทิศเหนือไปยังทิศใต้ประมาณ 23 กิโลเมตร

เมืองหลวง : สิงคโปร์

ประชากร : 5 ล้านคน (พ.ศ.2555) ประกอบด้วยชาวจีน 76.5 ร้อยละ ชาวมาเลย์ 13.8 ร้อยละ ชาวอินเดีย 8.1 ร้อยละ และอื่น ๆ 1.6 ร้อยละ

ภูมิอากาศ : ร้อนชื้น มีฝนตกตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ย 26.8 องศาเซลเซียส

ภาษา : ภาษาทางการ คือ ภาษามาเลย์ (ภาษาประจำชาติ) จีนกลาง (แมนดาริน) ทมิฬ และอังกฤษ สิงคโปร์ส่งเสริมให้ประชาชนพูด 2 ภาษา โดยเฉพาะจีนกลาง ในขณะที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่องานและในชีวิตประจำวัน

ศาสนา : พุทธ 42.5 ร้อยละ อิสลาม 14.9 ร้อยละ คริสต์ 14.5 ร้อยละ ฮินดู 4 ร้อยละ ไม่นับถือศาสนา 25 ร้อยละ

สกุลเงิน : ดอลลาร์สิงคโปร์ (Singapore Dollar : SGD) อัตราแลกเปลี่ยน (ซื้อ) 23 บาท/ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์ (ขาย) 23.5 บาท/ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์ (มกราคม 2552)

ระบอบการปกครอง : สาธารณรัฐ (ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีสภาเดียว) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ประธานาธิบดี คือ นายเอส อาร์ นาธาน (S R Nathan) (ดำรงตำแหน่งสองสมัย ตั้งแต่ 1 กันยายน 2542)

นายกรัฐมนตรี คือ นายลี ฮเซียน ลุง (Lee Hsien Loong) (12 สิงหาคม 2547)

ประเทศไทย (Thailand)

ชื่อทางการ : ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีน ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดต่อกับพม่าและประเทศลาว ทิศเหนือติดกับประเทศพม่าและประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางส่วน

พื้นที่ : 513,115.02 ตารางกิโลเมตร

เมืองหลวง : กรุงเทพมหานคร (Bangkok)

ประชากร : 67 ล้านคน (2555)

ภูมิอากาศ : เป็นแบบเขตร้อน อากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมเป็นฤดูร้อน โดยจะมีฝนตกและเมฆมากจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมเป็นฤดูฝน ส่วนในเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม อากาศแห้งและหนาวเย็นจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นฤดูหนาว ยกเว้นภาคใต้ที่มีอากาศร้อนชื้นตลอดทั้งปีจึงมีแค่สองฤดูคือฤดูร้อนกับฤดูฝน

ภาษา : ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ

ศาสนา : ประมาณร้อยละ 95 ของประชากรไทยนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติโดยพฤตินัย แม้ว่าจะยัง不会有การบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม ศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 4 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยทางภาคใต้ตอนล่าง ศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นประมาณร้อยละ 1

สกุลเงิน : บาท (Baht : THB)

ระบอบการปกครอง : ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระมหากษัตริย์ คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร (His Majesty King Bhumibol Adulyadej)

นายกรัฐมนตรี คือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (Miss.Yingluck Shinawat) (20 ธันวาคม พ.ศ.2555)

บรูไน ดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)

ชื่อทางการ : เนการา บรูไน ดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam แปลว่า ดินแดนแห่งความสงบสุข)

ที่ตั้ง : ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว (ละติจูดที่ 5 เหนือเส้นศูนย์สูตร)

แบ่งเป็นสี่เขต คือ เขต Brunei-Muara เขต Belait เขต Temburong และเขต Tutong

พื้นที่ : 5,765 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ร้อยละ 70 เป็นป่าไม้เขตร้อน

เมืองหลวง : บันดาร์ เสรี เบกาวัน (Bandar Seri Begawan)

ประชากร : 400,000 คน (2555) ประกอบด้วย มาเลย์ (66ร้อยละ) จีน (11ร้อยละ) และอื่น ๆ (23ร้อยละ) มีอัตราการเพิ่มของประชากรปีละ 2 ร้อยละ

ภูมิอากาศ : อากาศโดยทั่วไปค่อนข้างร้อนชื้น มีปริมาณฝนตกค่อนข้างมาก อุณหภูมิเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส

ภาษา : ภาษามาเลย์ (Malay หรือ Bahasa Melayu) เป็นภาษาราชการ รองลงมา เป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีน

ศาสนา : ศาสนาประจำชาติ คือ ศาสนาอิสลาม (67 ร้อยละ) ศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนาพุทธ (13 ร้อยละ) ศาสนาคริสต์ (10 ร้อยละ) และฮินดู

สกุลเงิน : ดอลลาร์บรูไน (Brunei Dollar : BND) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ (ซื้อ) 22.9 บาท/ 1 ดอลลาร์บรูไน (ขาย) 23.5 บาท/ 1 ดอลลาร์บรูไน (มกราคม 2552) (ค่าเงินบรูไนมีความมั่นคงและใช้อัตราแลกเปลี่ยนเดียวกับเงินสิงคโปร์ และสามารถใช้จ่ายเงินสิงคโปร์ในบรูไนได้ทั่วไป)

ระบอบการปกครอง : สมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีสมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญ์ ฮัสซานัลโบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัดเดาละห์ (His Majesty Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah) ทรงเป็นองค์พระประมุขของประเทศตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2510 รัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 1 มกราคม 2527 กำหนดให้สมเด็จพระราชาธิบดีทรงเป็นอธิปัตย์ คือ เป็นทั้งประมุขและนายกรัฐมนตรี สมเด็จพระราชาธิบดีองค์ปัจจุบันยังทรงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังด้วย ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นชาวบรูไน เชื้อสายมาเลย์โดยกำเนิด และจะต้องนับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่

เวียดนาม (Vietnam)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)

ที่ตั้ง : เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนติดกับประเทศจีน ทางทิศเหนือ ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา ทางทิศตะวันตก และอ่าวตังเกี๋ย ทะเลจีนใต้ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

พื้นที่ : 331,689 ตารางกิโลเมตร (0.645 เท่าของประเทศไทย)

เมืองหลวง : กรุงฮานอย (Hanoi)

ประชากร : ประมาณ 86.1 ล้านคน (กรกฎาคม 2551) เป็นเวียดนาม 80 ร้อยละ เขมร 10 ร้อยละ (บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงทางตอนใต้ของประเทศ) ด่าย 1.9 ร้อยละ ไทย 1.74 ร้อยละ เหมื่อง 1.49 ร้อยละ ฮิว(จีน) 1.13 ร้อยละ นุง 1.12 ร้อยละ มั่ง 1.03 ร้อยละ

ภูมิอากาศ : เป็นแบบมรสุมเขตร้อน ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงใต้เปิดโล่งรับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านทะเลจีนใต้ ทำให้มีโอกาสรับลมมรสุมและพายุหมุนเขตร้อน จึงมีฝนตกชุกในฤดูหนาว สามารถปลูกข้าวได้ปีละ 2 ครั้ง (ฝนตกตลอดปี ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ) เป็นประเทศที่มีความชื้นประมาณ 84 ร้อยละ ตลอดปี มีปริมาณฝน จาก 120 ถึง 300 เซนติเมตร (47 ถึง 118 นิ้ว) และมีอุณหภูมิเฉลี่ยตั้งแต่ 5°C (41°F) ถึง 37°C (99°F)

ภาษา : ภาษาเวียดนาม (Vietnamese) เป็นภาษาราชการ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2463 วงการวิชาการเวียดนามได้ลงประชามติที่จะใช้ตัวอักษรโรมัน (quoc ngu) แทนตัวอักษรจีน (Chu Nom) ในการเขียนภาษาเวียดนาม

ศาสนา : ส่วนใหญ่ชาวเวียดนามนับถือศาสนาพุทธ นิกายมหายานสูงถึง ร้อยละ 70 ของจำนวนประชากร ร้อยละ 15 นับถือศาสนาคริสต์ ที่เหลือนับถือลัทธิขงจื้อ อิสลาม

สกุลเงิน : ดอง (Dong : VND) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 461 ดอง/ 1 บาท (มกราคม 2550)

ระบอบการปกครอง : ระบอบสังคมนิยม โดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองเดียว

ประมุข-ประธานาธิบดี คือ นายเหงียน มินห์ เจี๊ยต (Nguyen Minh Triet) (27 มิถุนายน 2549)

หัวหน้ารัฐบาล-นายกรัฐมนตรี คือ นายเหงียน ถัน ดุง (Nguyen Tan Dung)
 เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ คือ นายหน่ง ดึ๊ก หมั่น (Nong Duc Manh)
 ลาว (Laos)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's
 Democratic Republic)

ที่ตั้ง : เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล มีพรมแดนติดจีนและพม่าทางทิศตะวันตก
 เฝียงเหนือ ติดต่อกับเวียดนามทางทิศตะวันออก ติดต่อกับกัมพูชาทางทิศใต้ และติดต่อกับ
 ประเทศไทยทางทิศตะวันตก พื้นที่ : 236,800 ตารางกิโลเมตร (ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศ
 ไทย) แบ่งเป็น 16 แขวง และ 1 เขตปกครองพิเศษ (นครหลวงเวียงจันทน์)

เมืองหลวง : นครเวียงจันทน์ (Vientiane) (เป็นเขตเมืองหลวงเหมือน กทม. ส่วน
 แขวงเวียงจันทน์เป็นอีกแขวงหนึ่งที่อยู่ติดกับนครหลวงเวียงจันทน์)

ประชากร : 6 ล้านคน (พ.ศ. 2555) ประกอบด้วย ลาวลุ่ม ร้อยละ 68 ลาวเทิง
 ร้อยละ 22 ลาวสูง ร้อยละ 9 รวมประมาณ 68 ชนเผ่า

ภูมิอากาศ : อุณหภูมิเฉลี่ย 29-33 องศา ต่ำสุด 10 องศา ปริมาณฝนตกเฉลี่ย
 1,715 มม.ต่อปี ความชื้น 70-80 ร้อยละ

ภาษา : ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ
 ศาสนา : ร้อยละ 75 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 16-17 นับถือผี ที่เหลือนับถือ
 ศาสนาคริสต์ (ประมาณ 100,000 คน) และอิสลาม (ประมาณ 300 คน)

สกุลเงิน : กีบ (Kip) อัตราแลกเปลี่ยน 1 บาท : 276 กีบ (พฤษภาคม 2551)

ระบอบการปกครอง : ระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาว
 ใช้คำว่า ระบอบประชาธิปไตยประชาชน) โดยพรรคการเมืองเดียวเป็นองค์กรชั้นนำประเทศ คือ
 พรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีอำนาจสูงสุดตั้งแต่ลาวเริ่มปกครองในระบอบสังคมนิยม เมื่อ 2
 ธันวาคม พ.ศ. 2518

ประมุข-ประธานประเทศ (ในภาษาลาว หมายถึง ตำแหน่งประธานาธิบดี) คือ พล
 โท จูมมะลี ไซยะสอน (8 มิถุนายน พ.ศ. 2549)

หัวหน้ารัฐบาล-นายกรัฐมนตรี คือ นายบัวสอน บุบผาวัน (8 มิถุนายน พ.ศ. 2549)

พม่า (Myanmar)

ชื่อทางการ : สหภาพพม่า (Union of Myanmar)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ 28 องศา 30 ลิปดา ถึง 10 องศา 20 ลิปดาเหนือ ภูมิประเทศตั้งอยู่ตามแนวอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามันทำให้มีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,000 ไมล์

ทางตะวันออกเฉียงเหนือติดกับทิเบตและจีน

ทางตะวันออกติดกับลาว

ทางตะวันออกเฉียงใต้ติดกับไทย

ทางตะวันตกเฉียงเหนือติดกับบังคลาเทศและอินเดีย

ทางตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล

พื้นที่ : 676,577 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 1.3 เท่าของไทย)

เมืองหลวง : เนปีดอ (Naypyidaw) (ภาษาพม่า) หรือบางครั้งสะกดเป็น เนปีตอ (Nay Pyi Taw) (มีความหมายว่า มหาราชธานี) เป็นเมืองหลวงและเมืองศูนย์กลางการบริหารของสหภาพพม่าที่ได้ย้ายมาจากย่างกุ้ง ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ตั้งอยู่ในหมู่บ้านจัตปแวง (Kyatpyae) ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเปียนมานา (Pyinmana) ในเขตมณฑลทะเลญีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาโดยรอบ เมืองนี้เป็นเมืองเดียวของประเทศพม่าที่สามารถใช้ไฟฟ้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในขณะที่เมืองหลวงเก่าอย่างย่างกุ้งจะไฟฟ้าดับอย่างน้อย 6 ชั่วโมง เมืองนี้อยู่ห่างจากย่างกุ้งไปทางเหนือประมาณ 320 กิโลเมตร ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งทางการพม่านั้นต้องการเมืองนี้เริ่มมีการสร้างสิ่งต่าง ๆ บ้างแล้ว เช่น อพาร์ทเมนต์ ซึ่งคนพม่ามีเงินที่จะมาซื้ออยู่อาศัย เริ่มมีประชาชนอพยพมาอาศัยอยู่หลายหมื่นคน แต่เมืองหลวงแห่งนี้ ยังไม่มีโรงเรียน โรงพยาบาล เปรียบเสมือนเมืองทหาร ซึ่งกำลังก่อสร้างต่อไป

ประชากร : ประมาณ 50 ล้านคน (พ.ศ.2555) มีเผ่าพันธุ์ 135 เผ่าพันธุ์

ประกอบด้วย เชื้อชาติหลัก ๆ 8 กลุ่ม คือ พม่า (ร้อยละ 68) ไทยใหญ่ (ร้อยละ 8) กะเหรี่ยง (ร้อยละ 7) ยะไข่ (ร้อยละ 4) จีน (ร้อยละ 3) มอญ (ร้อยละ 2) อินเดีย (ร้อยละ 2)

ภูมิอากาศ : สภาพภูมิอากาศส่วนใหญ่ในบริเวณที่เป็นเทือกเขาสูงทางตอนกลาง และตอนเหนือของประเทศจะมีอากาศแห้งและร้อนมากในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวอากาศจะเย็นมาก ตามชายฝั่งทะเลและบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำจะแปรปรวนในช่วงเปลี่ยนฤดู เพราะได้รับ

อิทธิพลของพายุดีเปรสชันเสมอ ทำให้บริเวณนี้มีฝนตกชุกหนาแน่นมากกว่าตอนกลางหรือตอนบนของประเทศที่เป็นเขตเงาฝน ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว คือ ควรเดินทางในช่วงเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ เพราะฝนไม่ตก และอากาศไม่ร้อนจนเกินไปนัก

ภาษา : ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ

ศาสนา : ศาสนาพุทธ (พม่าบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติใน พ.ศ. 2517) ร้อยละ 90 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 5 ศาสนาอิสลามร้อยละ 3.8 ศาสนาฮินดูร้อยละ 0.05
สกุลเงิน : จี๊ด (Kyat : MMK) อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 25 จี๊ด ต่อ 1 บาท หรือประมาณ 1,300 จี๊ด ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ (มิถุนายน 2549)

ระบอบการปกครอง : เผด็จการทางทหาร ปกครองโดยรัฐบาลทหารภายใต้สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council – SPDC)

ประธานสภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (ประมุขประเทศ) คือ พลเอกอาวุโส ตาน ฉ่วย (Senior General Than Shwe) (เมษายน 2535)

นายกรัฐมนตรี (หัวหน้ารัฐบาล) คือ พล.อ.เตียน เสง (Gen. Thein Sein)

นายกรัฐมนตรีคนที่ 11 ของพม่า (พ.ศ. 2550)

กัมพูชา (Cambodia)

ชื่อทางการ : ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)

ที่ตั้ง : กัมพูชาตั้งอยู่กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทิศเหนือติดกับประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์) และลาว (แขวงอัตตะปือ และจำปาสัก) ทิศตะวันออกติด เวียดนาม (จังหวัดกอนทุม เปลกู ซาลาย ตี้กลัก ส่องแบ่ เตยนิน ลองอาน ด่งท๊าบ อันซาง และเกียงซาง) ทิศตะวันตกติดประเทศไทย (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด) และทิศใต้ติดอ่าวไทย

พื้นที่ : ขนาดกว้าง 500 กิโลเมตร ยาว 450 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 181,035 ตารางกิโลเมตร หรือมีขนาดประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศไทย เส้นเขตแดนโดยรอบประเทศยาวประมาณ 2,000 กิโลเมตร โดยมีเส้นเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยยาว 798 กิโลเมตร

เมืองหลวง : กรุงพนมเปญ (Phnom Penh)

ประชากร : 14.8 ล้านคน (ปี 2555) ประกอบด้วย ชาวเขมรร้อยละ 94 ชาวจีนร้อยละ

ละ 4 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 2 มีอัตราการเพิ่มของประชากรเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี

ภูมิอากาศ : ร้อนชื้น มีฤดูฝนยาวนาน อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 20 - 36 องศาเซลเซียส

ภาษา : ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ อังกฤษ

ฝรั่งเศส เวียดนาม จีน และไทย

ศาสนา : ศาสนาประจำชาติ คือ ศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท (แยกเป็น 2 นิกายย่อย คือ ธรรมยุตินิกายและมหานิกาย) และศาสนาอื่น ๆ อาทิ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์

สกุลเงิน : เงินเรียล (Riel : KHR) อัตราแลกเปลี่ยน 4,000 เรียลเท่ากับ 1 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 100 เรียล เท่ากับ 1 บาท

ระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ

พระมหากษัตริย์ คือ พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีหมุนี (His Majesty Preah Bat Samdech Preah Boromneath Norodom Sihamoni) เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2547

นายกรัฐมนตรี คือ สมเด็จฮุน เซน (Samdech Hun Sen)

3. กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กฎบัตรอาเซียน เป็นร่างสนธิสัญญาที่ทำร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของสมาคม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ตามกำหนดการ จะมีการจัดทำร่างกฎบัตรอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550

เบื้องหลัง

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยตราสารที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน หรือที่รู้จักในชื่อ ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยหากพิจารณาจากเนื้อหาของตราสารและสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในช่วง ค.ศ. 1967 พิจารณาได้ว่าอาเซียนจำต้องอาศัยรูปแบบความร่วมมือเชิงมิตรภาพในภูมิภาคและเลี่ยงการกำหนดสิทธิหน้าที่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ

ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผู้นำในภูมิภาคได้อาศัยอาเซียนเป็นเวทีดำเนินการความร่วมมือบนพื้นฐานของความยินยอมและความสมัครใจของสมาชิกเป็นหลัก การดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือหรือการอาศัยฉันทามติ โดยเลี่ยงการอ้างสิทธิหน้าที่และการแทรกแซงทางการเมืองระหว่างสมาชิก (Non intervention) ซึ่งแนวปฏิบัตินี้ที่เรียกว่า “The ASEAN Way” ได้ช่วยให้ความร่วมมือดำเนินมาได้โดยปราศจากความขัดแย้งรุนแรงแม้ว่าสมาชิกแต่ละประเทศจะมีระบบกฎหมายและนโยบายทางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่ออาเซียนมิได้มุ่งที่จะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นฐานในการดำเนินการ จึงมิได้มีการจัดทำสนธิสัญญาหรือกฎบัตรอาเซียนมาตั้งแต่ต้น

ความสำคัญต่ออาเซียน

แม้อาเซียนจะมีได้มีสนธิสัญญาหรือกฎบัตรมาตั้งแต่ต้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปอาเซียนก็ได้พัฒนาความร่วมมือโดยอาศัยฐานในทางกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น การที่สมาชิกอาเซียนได้จัดทำสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia 1976 หรือ TAC) ซึ่งก็เป็นการนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่เดิมแล้วมาเน้นย้ำระหว่างรัฐในภูมิภาค เช่น หลักการเคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐ หลักการไม่แทรกแซงกิจการอันเป็นการภายในของแต่ละรัฐ ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติอยู่แล้ว เป็นต้น และอาเซียนก็ได้อาศัยหลักในสนธิสัญญาดังกล่าวมาเป็นหลักการที่อาเซียนยึดถือ และเป็นข้อแม้ในการต่อรองกับรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกให้ลงนามเป็นภาคีก่อนจะได้รับให้เข้าร่วมประชุมกับอาเซียนนั่นเอง ข้อพิจารณาสำคัญคือสนธิสัญญาดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องหรือทำขึ้นกับอาเซียนโดยตรง และอาเซียนก็ได้มีความสามารถในการทำสนธิสัญญาโดยตนเอง เพียงแต่รัฐที่อยู่ในบริเวณเอเชียอาคเนย์ได้เข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาดังกล่าวเพื่อประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาคและอาศัยอาเซียนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการความร่วมมือ และพันธกรณีหรือหน้าที่ตามสนธิสัญญานี้ย่อมส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการความร่วมมือภายในอาเซียนโดยปริยาย นอกจากนี้อาเซียนยังได้เป็นเวทีที่ทำให้เกิดสนธิสัญญาในเรื่องอื่นๆ เช่น การทำให้ภูมิภาคปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ หรือล่าสุดในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ตลอดจนความตกลงเรื่องเศรษฐกิจและความร่วมมือเฉพาะด้าน เช่น ด้านการส่งเสริมสวัสดิการสังคม การศึกษา การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ สิ่งแวดล้อม การจัดการภัยพิบัติ

ฯลฯ ซึ่งล้วนอาศัยอาเซียนเป็นกลไกสำคัญทั้งสิ้น ดังนั้น แม้ในทางรูปแบบแล้วจะไม่ถือว่าอาเซียน ได้ตั้งอยู่บนฐานกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ในทางเนื้อหากฎหมายระหว่างประเทศและความตกลงเหล่านี้ก็จะได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินการของอาเซียนในช่วงเวลาที่ผ่านมา ความเป็นมาและกระบวนการจัดทำ เมื่อเดือนธันวาคม 2540 ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) โดยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) อาเซียนจะมีรูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาใกล้ชิดมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม ต่อมาในการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 ในเดือนตุลาคม 2546 ที่บาหลี ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) โดยจะประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars) ได้แก่ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2547 ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 10 ณ กรุงเวียงจันทน์ และบรรดาผู้นำอาเซียนได้ประกาศแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme) ซึ่งได้สนับสนุนการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2563 และในเดือนธันวาคม 2548 ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 11 ณ กรุงบาหลี โดยบรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศ หลักการสำคัญในการจัดทำกฎบัตรอาเซียนและได้มอบหมายให้ “คณะผู้ทรงคุณวุฒิ” (Eminent Persons Group) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการต่างประเทศจากแต่ละประเทศสมาชิก เป็นผู้จัดทำข้อเสนอแนะเบื้องต้นและลักษณะทั่วไปของกฎบัตรอาเซียน ซึ่งคณะผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จนสามารถสรุปข้อเสนอแนะเบื้องต้นในการจัดทำกฎบัตรในรูปแบบ “รายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องกฎบัตรอาเซียน” ในเดือนธันวาคม 2549 ล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม 2550 ในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ณ กรุงเซบู บรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศ รับรองรายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและได้มอบหมายให้ “คณะทำงานระดับสูง” หรือ High Level Task Force ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญจากแต่ละประเทศสมาชิกเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำร่างกฎบัตร

อาเซียนและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยให้อาศัยหลักการสำคัญที่บรรดาผู้นำได้ร่วมกัน
ประกาศไว้ ณ กรุงบาหลี และกรุงเซบู รวมถึงให้พิจารณาจากข้อเสนอแนะจากรายงานของคณะ
ผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จ เพื่อสามารถนำร่างกฎบัตรไปพิจารณาในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่
13 ณ ประเทศสิงคโปร์ในเดือนพฤศจิกายน 2550 ต่อไป จากนั้นก็จะได้มีการตรวจสอบ รับฟัง
ความคิดเห็น ก่อนผู้นำจะลงนาม

การประกาศใช้

วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของสมาคม
ประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดขึ้นที่สำนักงานเลขาธิการอาเซียน ในกรุงจาการ์ตา
ประเทศอินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้ กฎบัตรอาเซียนอย่างเป็นทางการ ส่งผลให้การดำเนินงานของ
อาเซียน เป็นไปภายใต้กฎหมายเดียวกันและปูทางไปสู่การสร้างตลาดเดียวในภูมิภาคภายใน 7 ปี

โครงสร้างของกฎบัตรอาเซียน

โครงสร้างของกฎบัตรนี้ ประกอบด้วย อาร์มภทและข้อบังคับ 55 ข้อใน 13 หมวด

หมวด 1 วัตถุประสงค์และหลักการ – กล่าวถึงวัตถุประสงค์และหลักการ

หมวด 2 สภาพบุคคลตามกฎหมาย – ระบุฐานะทางกฎหมาย

หมวด 3 สมาชิกภาพ – อธิบายสมาชิก การรับสมาชิกใหม่

หมวด 4 องค์กร – กล่าวถึงองค์กรและทำงานประกอบด้วย ที่ประชุมสุดยอด

อาเซียน คณะมนตรีประสานงาน คณะมนตรีประชาคมอาเซียนต่างๆ องค์กรรัฐมนตรีเฉพาะสาขา
คณะกรรมการถาวรประจำอาเซียน เลขาธิการและสำนักเลขาธิการ องค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน

หมวด 5 องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน – มีรายชื่อตามภาคผนวก 2

หมวด 6 ความคุ้มกันและเอกสิทธิ์ – เอกสิทธิ์ทางการทูตของอาเซียน

หมวด 7 การตัดสินใจ – กล่าวถึงเกณฑ์การตัดสินใจอยู่บนหลักการปรึกษาหารือ

และฉันทามติ

หมวด 8 การระงับข้อพิพาท – กล่าวถึงวิธีระงับข้อพิพาทและคนกลาง โดยที่

ประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นช่องทางสุดท้าย

หมวด 9 งบประมาณและการเงิน – กล่าวถึงการจัดทำงบประมาณของสำนัก

เลขาธิการ

หมวด 10 การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน – กล่าวถึง ประธานอาเซียน
พิธีการทางการทูต ภาษาทำงาน

หมวด 11 อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ - กล่าวถึงคำขวัญ ธง ดวงตรา วันและเพลง
อาเซียน

หมวด 12 ความสัมพันธ์ภายนอก – กล่าวถึงแนวทางและขั้นตอนการเจรจาของ
อาเซียนกับคู่เจรจา

หมวด 13 บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย – กล่าวถึงการบังคับใช้

ภาคผนวก 1 – กล่าวถึงองค์การระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา

ภาคผนวก 2 – กล่าวถึงองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน คือ รัฐสภา
องค์กร ภาคธุรกิจ สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคม

ภาคผนวก 3 – อธิบายรายละเอียดตรงอาเซียน

ภาคผนวก 4 – อธิบายรายละเอียดดวงตราอาเซียน

สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน

ตามกฎบัตรนี้ อาเซียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล วัตถุประสงค์ ของกฎบัตรเป็นการ
ประมวลบรรทัดฐาน (Norm) และค่านิยม (Value) ของอาเซียนที่สรุปได้ดังนี้

ภาพรวมของประชาคมอาเซียน การรักษาและเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง
เสถียรภาพ การเพิ่มความร่วมมือด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม เป็น
เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

ด้านเศรษฐกิจ สร้างตลาดและฐานการผลิตเดียวและความสามารถในการ
แข่งขันสูง การรวมตัวทางเศรษฐกิจที่มีการเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้า/บริการ การลงทุนและ
แรงงาน การเคลื่อนย้ายทุนเสรียิ่งขึ้น

ด้านความมั่นคงของมนุษย์ บรรเทาความยากจน และลดช่องว่างการพัฒนา
ส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านความร่วมมือด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีพ

ด้านสังคม ส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างสังคมที่ปลอดภัย
มั่นคงจากยาเสพติด เพิ่มพูนความกินดีอยู่ดีของประชาชนอาเซียน ผ่านโอกาสที่ทัดเทียมกันใน
การเข้าถึงการพัฒนามนุษย์, สวัสดิการ และความยุติธรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คุ้มครองสภาพแวดล้อม
ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยเคารพความหลากหลายและ
อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ด้านการเมืองความมั่นคง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน
เสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มพูนธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ตอบสนองต่อสิ่งท้าทายความ
มั่นคง เช่น การก่อการร้าย

หลักการ ของกฎบัตรนี้ อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การไม่
แทรกแซงกิจการภายใน การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี สิ่งที่น่าหนักใจคือ การรวมศูนย์กับ
ความสัมพันธ์กับภายนอก จึงทำให้กฎบัตรนี้เป็นเสาหลักของการสร้างประชาคมอาเซียนและตอก
ย้ำถึงข้อผูกมัดทางกฎหมายของข้อตกลงอาเซียนต่างๆ

กลไกของอาเซียน ให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นองค์สูงสุดในกำหนดนโยบาย
ของอาเซียน โดยมีการประชุมสุดยอดปีละ 2 ครั้ง มีคณะมนตรีประสานงานอาเซียนที่มาจาก
รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นผู้บริหารงานทั่วไป และคณะมนตรีประชาคมอาเซียนดำเนินการตาม
พันธกรณีในแต่ละสาขา เลขานุการเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารสำหรับการติดตามความคืบหน้า
ในกิจการต่างๆของอาเซียน รวมทั้งมีคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนเพื่อสนับสนุนการทำงาน
ของคณะมนตรีประชาคมอาเซียน

การบริหารงาน ประธานอาเซียนดำรงตำแหน่งวาระ 1 ปี และประเทศที่เป็น
ประธานอาเซียนจะรับตำแหน่งประธานของกลไกของอาเซียนทุกตำแหน่ง อาทิ ที่ประชุมสุดยอด
อาเซียน มंत्रीประสานงานอาเซียน มंत्रीประชาคมอาเซียนคณะต่างๆ ประธานผู้แทนถาวร
ประจำอาเซียน

จากกำหนดให้มีการประชุมสุดยอดปีละ 2 ครั้งแสดงว่า อาเซียนกำลังปรับให้ที่
ประชุมสุดยอดให้มีบทบาทเชิงบริหารอย่างใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานมากขึ้น แทนที่จะให้ที่ประชุม
สุดยอดเป็นเพียงพิธีกรรมทางการทูต รวมทั้งการบริหารงานที่ทำให้มีสอดคล้องกับประธาน
อาเซียนย่อมแสดงถึงความพยายามเพิ่มสมรรถนะขององค์กรในด้านประสิทธิผลของคณะทำงาน
ด้านต่างๆมากขึ้น

ข้อบังคับที่น่าสนใจคือ การให้เมืองการค้าสิทธิมนุษยชนอาเซียน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการร่างข้อบังคับโดยคณะทำงานระดับสูง ขณะที่ บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในประเทศสมาชิก ทำให้สามารถคาดหวังองค์การนี้ในฐานะเวทีของการเรียกร้องสิทธิ และสร้างพื้นที่ต่อการรับรู้จากสาธารณะ

4. ความท้าทายของอาเซียนสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเกิดจากแนวคิด แผนปฏิบัติการ ปฏิญญาและยุทธศาสตร์ตามลำดับต่อไปนี้

วิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020

การที่อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง อาเซียนจึงต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งพัฒนาการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การลงนามในเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของผู้นำรัฐบาลอาเซียนเมื่อเดือนธันวาคม 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินการความร่วมมือในอาเซียนด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับภายนอกภูมิภาค โดยตั้งเป้าหมายว่าภายในปี พ.ศ. 2563 อาเซียนจะเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาหาร และมุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

แผนปฏิบัติการฮานอย สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542-2547

เพื่อให้วิสัยทัศน์ของอาเซียนเกิดขึ้นได้จริง ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 15-16 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ที่ประชุมได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 หรือแผนปฏิบัติการฮานอย สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542-2547 เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของการมีความมั่นคงทางการเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่นเสถียรภาพและประชากรที่มีคุณภาพที่ตัวอย่างทั่วถึงตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์อาเซียน ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II) หรือ Bali Concord II

จากนั้นในปี พ.ศ. 2546 ที่อาเซียนครบรอบสามทศวรรษ ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้มีแนวคิดร่วมกันที่จะปรับระบบการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพ การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับภารกิจต่างๆ และการเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงแนวคิดเรื่องการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อให้อาเซียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล จึงได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 ที่มีจุดประสงค์เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ.2020 โดยประกอบด้วยสามเสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2547-2553

เพื่อสานต่อแผนปฏิบัติการฮานอยหรือแผนงานฉบับแรกที่หมดวาระในปี พ.ศ.2547 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 10 ณ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ เป็นแผนงานฉบับที่สองที่เป็นกลไกในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนสำหรับช่วงปี พ.ศ.2547-2553 โดยได้กำหนดแนวคิดหลักหรือ Theme ของแผนปฏิบัติการฯ ไว้ว่า “สู่ความมั่งคั่งและจุดหมายร่วมกันในประชาคมอาเซียนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสันติสุขและเอื้ออาทร” (“Towards shared prosperity and destiny in an integrated, peaceful and caring ASEAN Community”) VAP จึงเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการของประชาคมอาเซียนที่จะเร่งปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดหลักดังกล่าว โดยยึดสามเสาหลักของอาเซียนในด้านความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง การรวมตัวทางเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนบนสามเสาหลักสำคัญ VAP ได้กำหนดแนวคิดและยุทธศาสตร์ในสามเสาหลักของอาเซียน ดังนี้

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนที่มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมสันติภาพเสถียรภาพ ประชาธิปไตยและความมั่นคงในภูมิภาคโดยการร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงอย่างรอบด้าน โดยมุ่งยุทธศาสตร์สำคัญใน 5 ด้าน คือ

- 1.1. พัฒนาการทางด้านการเมือง
- 1.2. การเสริมสร้างบรรพตฐานที่จะมีร่วมกัน

- 1.3. การเสริมสร้างความเข้าใจ
- 1.4. การแก้ไขปัญหาภายในโดยสันติ
- 1.5. การสร้างสันติภาพและการป้องกันข้อพิพาท

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโดยการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดขึ้นโดยมุ่งยุทธศาสตร์ 12 ด้านดังนี้

2.1. การรวมตัวของสินค้าและบริการสำคัญแรกเริ่ม 12 รายการ ได้แก่ 4 สาขาเร่งรัดภายในปี พ.ศ. 2553 คือ โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และการขนส่งทางอากาศ ลอจิสติกส์ภายในปี พ.ศ. 2556 และสาขาอื่นภายในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม สินค้าเกษตร และการประมง

2.2. เขตการลงทุนอาเซียนโดยส่งเสริมการเปิดเสรี การลงทุนและการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

2.3. การค้าสินค้าโดยมุ่งลดอุปสรรคด้านภาษี การอำนวยความสะดวกด้านการค้าเช่นศุลกากร การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาวิสาหกิจ

2.4. การค้าบริการ เช่น การเปิดเสรีด้านบริการและการท่องเที่ยว

2.5. ความร่วมมือด้านการเงิน

2.6. การขนส่งทั้งการเคลื่อนย้ายคนและสินค้าอย่างเสรีในหลากหลายรูปแบบ

2.7. โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมโยงและมั่นคงในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงการทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการด้านวิชาการเพื่อตอบสนองต่อการรวมตัวด้านเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม

2.9. พลังงาน โดยเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอาเซียน โครงการเชื่อมโยงระบบพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น รวมถึงการอนุรักษ์และการรักษาความปลอดภัย

2.10. สาขาการเกษตร สินค้าโภคภัณฑ์ และป่าไม้ โดยเน้นพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการค้าทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก

2.11. การเสริมสร้างสถาบันของอาเซียน เช่น การกำหนดกลไกการยุติข้อพิพาท การจัดทำข้อมูลสถิติและเผยแพร่ให้ประเทศสมาชิกรับทราบ เป็นต้น

2.12. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน โดยการสนับสนุนการเชื่อมโยงและส่งเสริมความสอดคล้องของข้อตกลงต่าง ๆ ที่อาเซียนมีกับประเทศคู่ค้าสำคัญรวมถึงการจัดทำความตกลงด้านเศรษฐกิจกับประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนที่มีแนวคิดหลักในด้านการทำนุบำรุงมนุษยทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอาเซียนโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง ได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

3.1. การสร้างสังคมที่มีความเอื้ออาทร โดยเน้นพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น การยกระดับคุณภาพชีวิต การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง การจัดการปัญหาความยากจน ปัญหาเด็กสตรีผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น

3.2. การจัดการผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเสริมสร้างขีดความสามารถของรัฐบาลในการติดตามตรวจสอบตลาดแรงงานและดัชนีด้านทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองทางสังคมและระบบการจัดการความเสี่ยงในสังคม เป็นต้น

3.3. การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งการพยายามขจัดปัญหาและการป้องกัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

3.4. การส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน โดยสร้างจิตสำนึกความเป็นอาเซียนผ่านกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา ศิลปะ การส่งเสริมความเข้าใจกันในหมู่ประชาชนอาเซียน

และสถานของอาเซียนในเวทีนานาชาติทั้งบทบาทในเชิงรุกและการปรับปรุงกลไกการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากสามเสาหลักสำคัญแล้ว VAP ได้ให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างด้านการพัฒนาระหว่างประเทศเพื่อเร่งรัดกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ต้องการให้อาเซียนสืบประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว บนพื้นฐานของความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการประกาศร่างพิมพ์เขียวกฎบัตรอาเซียน (Declaration on the Blueprint of the ASEAN Charter) ที่จะเป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน และในร่างพิมพ์เขียวดังกล่าวได้กำหนดให้มีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ทั้งนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เห็นชอบให้เลื่อนเวลาในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) (กระทรวงการต่างประเทศ ; 2554 ง)

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

จากการที่อาเซียนจะต้องปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร จัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ที่ประชุมได้ลงนามในคำประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียนสืบประเทศให้มีตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและมีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการการลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง

สิบประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียน กฎบัตรอาเซียนจึงมีผลตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2556 ค : 29)

ปฏิญญาชะอำ หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้ลงนามในแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCC Blueprint) พร้อมทั้งได้ประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ.2552-2558 (Cha-Am Hua Hin Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community 2009-2015) ที่ประกอบด้วยสามเสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยยึดแผนงานการจัดตั้งประชาคมทั้งสามด้านที่ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันในการดำเนินการเพื่อบูรณาการเป็นประชาคมอาเซียน

แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) เน้นกระบวนการเสริมสร้างอาเซียนให้เป็น 1. ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2. ภูมิภาคที่เป็นปึกแผ่น สงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงรอบด้าน และ 3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกมีความพึงพาซึ่งกันและกันและมีการบูรณาการร่วมกันมากขึ้น

แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เน้นการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ 4 ด้านคือ 1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีด้วยการกำหนดเวลาในการลดหรือยกเลิกอุปสรรคระหว่างกันเป็นระยะ เช่น การลดภาษีสินค้าเหลือศูนย์ การลดหรือเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในปี พ.ศ. 2553 เป็นต้น 2. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนทั้งในด้านโยบายการแข่งขัน นโยบายภาษี การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน) 3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคด้วยการพัฒนากลุ่ม

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES) และการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศ และ 4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกเพื่อความแข็งแกร่งและแข่งขันได้กับภูมิภาคอื่น โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่าย การผลิตและจำหน่าย และการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา

แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) เน้นให้ประชาชนอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับโอกาสและเข้าถึงการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยความร่วมมือ 6 ด้านคือ 1. การพัฒนามนุษย์ 2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคมด้วยการลดความยากจน ส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคมสภาพแวดล้อม และ 3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ 6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา

นอกจากนี้ผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนงานข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนฉบับที่สอง พ.ศ. 2552-2558 (Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work Plan 2 2009-2015) ซึ่งแผนงานดังกล่าวนี้ นับเป็นแผนปฏิบัติการฉบับที่สามนับจากแผนปฏิบัติการธานอย (พ.ศ. 2542-2547) และแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (พ.ศ. 2547-2553) ที่จะหมดวาระในปี พ.ศ. 2553 โดยเน้นการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาขีดความสามารถ การฝึกอบรมและการจัดทำแผน (Master Plan) ของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาของประเทศและส่งเสริมการรวมตัวในอาเซียน เช่น การเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษให้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชนในกลุ่ม CLMV การส่งเสริมให้บุคลากรจากสำนักงานอาเซียนแห่งชาติหรือกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาเซียนจากกลุ่มประเทศ CLMV เข้ามาร่วมปฏิบัติงานในสำนักเลขาธิการอาเซียนการจับมือรวมถึงการอบรมเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของกลุ่มประเทศ CLMV ในการลดช่องว่างการพัฒนา (กระทรวงการต่างประเทศ ; 2552 ข)

5. แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

กรอบความร่วมมือระดับรัฐมนตรี

นับแต่ประเทศไทยได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านการศึกษาระดับรัฐมนตรีของอาเซียนขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ที่กรุงเทพมหานคร และในปลายปีเดียวกันที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียได้มีมติเห็นชอบให้การประชุมรัฐมนตรีด้าน

การศึกษาของอาเซียน (ASEAN Education Ministers Meeting : ASED) เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียน โดยจัดประชุมคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO Council Conference : SEAMEC)

ASED เป็นเวทีการหารือในระดับนโยบายเพื่อให้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การศึกษาามีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และประชาคมอาเซียนต่อไป ประเด็นความร่วมมือที่ได้จากการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2548-2552 สรุปได้ ดังนี้

การประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (The Meeting of Ministers for Education in ASEAN Countries) ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2548 โดยมีรัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศบรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม เลขาธิการอาเซียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ รัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 9 ประเทศดังกล่าวเข้าร่วมการประชุม

การประชุมครั้งนี้ได้มีการปรึกษาหารือและอภิปรายบทบาทสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอาเซียน รวมถึงการสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน ซึ่งที่ประชุมมีความเชื่อมั่นว่าการศึกษาเป็นแกนหลักของการพัฒนาทั้งปวงและมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน นอกจากนี้ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจในเชิงลึกและการสร้างความตระหนักในความมั่งคั่งทางประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมร่วมกันในหมู่พลเมืองของอาเซียน รวมถึงประเด็นที่ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังเผชิญกับสิ่งท้าทายด้านการศึกษาใหม่ ๆ ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันที่จะให้ความสำคัญกับความพยายามในการพัฒนาการศึกษาโดยได้จัดทำคำแถลงร่วมของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (Statement of the Meeting of Ministers for Education in ASEAN Countries) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประชาคมอาเซียนที่แข็งแกร่งโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือใน 5 ประเด็นคือ

1. การปลูกฝังความเป็นอาเซียนในหมู่พลเมืองอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนาเพื่อสร้างสันติสุขและเสถียรภาพในอาเซียน รวมถึงการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการก้าวเข้าสู่สังคมความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All: EFA) ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระดับของการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยดำเนินมาตรการในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหมู่ประชาชนในอาเซียน การกำหนดช่องทางธุรกิจใหม่ ๆ ของอาเซียน(ASEAN's niche) ควบคู่กับการสร้างภาพลักษณ์ด้านการศึกษาของอาเซียน การดำรงอัตลักษณ์ของอาเซียนในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมประชาชนอาเซียนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการส่งเสริมเรื่องของอาเซียนศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำดัชนีข้อมูลเอกสาร (Source Books) และเว็บไซต์เกี่ยวกับอาเซียน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของศูนย์อาเซียนศึกษาด้วย
3. การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการศึกษาของทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนโดยการแลกเปลี่ยนครู/อาจารย์/บุคลากรด้านการศึกษาและนักเรียน/นักศึกษาการฝึกอบรมครูและการพัฒนาวิชาชีพครูด้านภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา การเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนรับมือกับความท้าทายด้านเทคโนโลยีและการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียน/นักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ
4. การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจะดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาและปริญญาระหว่างกัน และการขยายหลักสูตรอาเซียนศึกษาบนอินเทอร์เน็ตให้แก่นักเรียนในวงกว้างมากขึ้น
5. การประสานความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยเสนอให้มีการประชุม ASED และให้จัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC เพื่อให้มั่นใจว่าประเด็นแนวทางการ

ร่วมมือด้านการศึกษาก็ได้รับการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : 34)

การประชุม ASEAN ครั้งที่ 1 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 41 ที่ประเทศ
สิงคโปร์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประชุมได้รับทราบว่าการประชุม ASEAN ได้รับความ
เห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.
2548 ให้เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียนโดยจัดคู่ขนานกับการประชุม SEAMEC ตาม
ข้อเสนอของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนการประชุมครั้ง
นี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้เน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษา ดังนี้

1. การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
อาเซียนโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งนี้กิจกรรมการ
แลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและนักวิชาการมีการดำเนินอยู่แล้วจำนวนมาก ที่ประชุมจึงได้
เสนอให้เน้นการสร้างความตระหนักและความเข้าใจโดยได้เสนอแนวทางใน 3 ประเด็นคือ 1.1
การส่งเสริมสื่อการศึกษาในด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการ
พัฒนาและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับ
สถานศึกษาต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป 1.2 การจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและครูใน
อาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการแลกเปลี่ยน 1.3 การริเริ่มและสนับสนุน
ให้นักวิจัยและนักวิชาการของอาเซียนได้ร่วมกันศึกษา/แก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ
ส่งผลต่อชุมชนอาเซียน โดยที่ประชุมมอบให้ Institute of Southeast Asian Studies ของ
สิงคโปร์ช่วยในการจัดทำงานวิจัยร่วมกันพร้อมทั้งเป็นผู้จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา
ดังกล่าวก่อนนำเสนอต่อที่ประชุม ASEAN ต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ที่
ประชุมได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้านคือ 2.1 การศึกษาด้านภาษา
(Language Education) โดยที่ประชุมได้รับทราบถึงความท้าทายในการสอนโดยเฉพาะการ
สอนภาษาแม่ ภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษและตระหนักถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยน
และเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนด้าน
ภาษา 2.2 การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา (Vocational/Technical Education) ซึ่งมีบทบาท

สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ประชุมจึงเห็นชอบที่จะให้มีการศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 2.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School Leadership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน จึงควรเน้นเรื่องการคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน โดยรัฐมนตรีศึกษาของสิงคโปร์ได้เสนอให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คนเข้าร่วมหลักสูตร International Leaders in Education Programmer (ILEP) ณ สถาบันฝึกอบรมครู (National Institute of Education) ของสิงคโปร์ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : 36)

การประชุม ASED ครั้งที่ 2 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 42 ที่ประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เน้นย้ำในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งและมีความยืดหยุ่น และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนอาเซียน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ภูมิภาคอาเซียนที่มีการเสนอให้เพิ่มข้อบ่งชี้ทางการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนในทุกภาคส่วน โดยการสร้างความตระหนักในเรื่องอัตลักษณ์ของอาเซียน การส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนอาเซียน และการเพิ่มพูนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะสำหรับเยาวชนทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง ความเสมอภาคทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ควรได้รับการหยิบยกขึ้นหารือด้วย
2. การแลกเปลี่ยนนักเรียนพบว่าโครงการ ASEAN Student Exchange Programme (ASEP) เป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2548 ในการเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็งและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการสานต่อโครงการ โดยในปี พ.ศ. 2551 ประเทศมาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมตามด้วยสิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ดารุสซาลาม ที่จะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพดำเนินงานโครงการ ASEP ตามลำดับ

3. การสร้างเครือข่ายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของอาเซียนเพื่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

4. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยกำหนดสาขาความร่วมมือในสามด้านคือการเสริมสร้างสำนึกในความเป็นอาเซียนในกลุ่มนักเรียนของอาเซียนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนในสาขาการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ AUN รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างศูนย์ต่าง ๆ ของซีมีโอและอาเซียน

5. การขยายกรอบความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน การให้ความสำคัญกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนโดยเฉพาะในกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asian Summit: EAS) ซึ่งเป็นการประชุมร่วมระหว่างอาเซียน 10 ประเทศกับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศคือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ที่เห็นชอบให้การศึกษาเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่สำคัญ โดยได้เสนอความเป็นไปได้ที่จะมีความร่วมมือในด้านการฝึกอบรมครู การเรียนการสอนด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเทคนิคและอาชีวศึกษาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : 21)

การประชุม ASEED ครั้งที่ 3 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 43 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมเห็นว่าการร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจและประชาคมสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งได้เน้นย้ำบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักเรื่องความเป็นอาเซียน การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน และการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในอาเซียน ประเด็นสำคัญมี ดังนี้

1. กฎบัตรอาเซียน ที่ประชุมรับทราบการลงนามในกฎบัตรอาเซียนของผู้นำรัฐบาลอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 โดยได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในกฎบัตรอาเซียน (บทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10) ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีพ และ

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน”(Develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน

2. โครงการ Harnessing Cooperation in the EAS for Regional Competitiveness and Community Building ซึ่งเป็นโครงการศึกษาวิจัยภายใต้ความร่วมมือ East Asia Summit (EAS) ที่มุ่งใน 4 ด้านคือ การยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา ที่ประชุมได้เห็นชอบให้กิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคตภายใต้กรอบ EAS ดำเนินการผ่านศูนย์ภูมิภาคต่าง ๆ ของซีมีโอ โดยให้สำนักเลขาธิการซีมีโอประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

3. การรื้อฟื้นโครงการ ASEP ที่เป็นการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมในปี พ.ศ. 2553

4. การรวบรวมข้อมูลทุนโครงการทุนการศึกษาอาเซียนต่าง ๆ โดยสำนักเลขาธิการอาเซียนจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลโครงการทุนการศึกษาในอาเซียนที่มีอยู่สำหรับใช้พิจารณาการดำเนินงานโครงการจัดสรรทุนการศึกษาและป้องกันมิให้การจัดสรรทุนเกิดความซ้ำซ้อน

5. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดทำไปแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2552 เพื่อเสนอให้ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษาคั้งที่ 4 พิจารณา

6. บทบาทของ AUN และการประสานความร่วมมือระหว่าง AUN กับ ศูนย์ภูมิภาคต่าง ๆ ของซีมีโอ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้ผู้แทนของ AUN เข้าร่วมในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งต่อไปเพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาและแผนการดำเนินงานในอนาคต พร้อมทั้งเสนอให้มีการปรับ AUN Charter เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและสอดคล้องกับการแนวทางการพัฒนาภูมิภาค และการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง AUN กับ SEAMEO RIHED และสำนักเลขาธิการซีมีโอกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

7. ความร่วมมือด้านการศึกษาในอนาคตควรจะเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน โดยกำหนดเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมได้มอบให้สำนักเลขาธิการซีมีโอและสำนักเลขาธิการอาเซียนร่วมกันจัดการประชุมปฏิบัติการในหัวข้อ “Reaching the Unreached” เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 ก : 45)

การประชุม ASED ครั้งที่ 4 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 44 ที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 5-8 เมษายน พ.ศ. 2552 ที่ประชุมรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการอาเซียนในเรื่องของกฎบัตรอาเซียนที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 และผลการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ชะอำ-หัวหิน พร้อมทั้งกิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบซีมีโอและ AUN นอกจากนี้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาขอแก้ไขกฎบัตร AUN เพื่อให้บทบาทการดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันรวมถึงให้สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนที่ระบุว่า AUN เป็นองค์ประกอบหนึ่งในองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) ในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) โดยที่ประชุมไม่ขัดข้องในการขอแก้ไขกฎบัตร AUN และเห็นชอบที่จะลงนามร่วมกันในกฎบัตรดังกล่าวในการประชุมครั้งต่อไป

กรอบความร่วมมือระดับเครือข่ายความร่วมมือระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

นอกจากกลไกในระดับรัฐมนตรีด้านการศึกษาแล้ว ประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงในการจัดการและพัฒนากการอุดมศึกษาของประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนากการอุดมศึกษาไทย โดยใช้ประโยชน์จากองค์การ สมาคม และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาให้มีขอบข่ายกว้างขวางและเข้มข้นยิ่งขึ้น รวมถึงการผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันได้ในประชาคมโลก

ด้วยการผลักดันของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยเป็นที่ตั้งขององค์การการศึกษาที่สำคัญหลายองค์การด้วยกัน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและดำเนินงานขององค์การ สมาคม และเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคและนานาชาติหลายแห่ง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานเหล่านี้ในการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการและศักยภาพของบุคลากรด้านอุดมศึกษาผ่านกิจกรรมความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง เครือข่ายความร่วมมือที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีดังนี้

1. เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนหรือ AUN เป็นการรวมตัวกันของมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสมาชิกจำนวน 22 แห่ง มหาวิทยาลัยไทยที่เป็นสมาชิก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยมหิดลประเทศไทยโดยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Chairman of AUN Board of Trustees) และประเทศไทยเป็นเจ้าภาพที่ตั้งถาวรของสำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN Secretarial : AUNS) ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยปัจจุบันมีรองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา คชเสนี เป็นผู้อำนวยการบริหารและได้รับงบประมาณสนับสนุน

จากรัฐบาลไทยมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 นับตั้งแต่จัดตั้งจนถึงปัจจุบัน AUN ได้มุ่งมั่นทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือด้านอุดมศึกษาของภูมิภาคโดยสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การจัดประชุมเชิงวิชาการประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา การแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการทำวิจัยร่วม การเดินทางไปทัศนศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจา การให้ทุนการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการและจดหมายข่าวปัจจุบันเครือข่ายดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศสมาชิกและกับประเทศคู่เจรจา ได้แก่ จีน เกาหลีญี่ปุ่น สหภาพยุโรป รัสเซีย และอินเดีย

2. ศูนย์ภูมิภาคของซีมีโอด้านการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO Regional Centre for Higher Education and Development: SEAMEO RIHED) ศูนย์ SEAMEO RIHED เป็นศูนย์หนึ่งภายใต้องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization: SEAMEO) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพของอุดมศึกษาในภูมิภาคผ่านกิจกรรมการจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา การทำวิจัยและการเป็นศูนย์เอกสารและข้อมูลด้านการอุดมศึกษาระดับภูมิภาคจากการที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพที่ตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานและงบประมาณในการบริหารงานของศูนย์ SEAMEO RIHED มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ช่วยให้ประเทศไทยมีบทบาทนำในการพัฒนาการอุดมศึกษารวมทั้งเป็นแกนนำการจัดกิจกรรมระดับภูมิภาคในประเด็นที่มีความสำคัญและความสนใจร่วมกันโดยในขณะนี้ ศูนย์ SEAMEO RIHED ภายใต้การบริหารงานของศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัยยวาระประภาส ผู้อำนวยการศูนย์ฯ คนปัจจุบัน และด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ริเริ่มการดำเนินงานในเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความเป็นสากลและพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน คือ การพยายามผลักดันให้มีกรอบการดำเนินงานการพัฒนาอุดมศึกษาในภูมิภาคร่วมกันเพื่อสนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 เนื่องจาก SEAMEO RIHED ตระหนักว่าถึงแม้ทั่วโลกในระดับรัฐมนตรีทั้ง SEAMEC และ ASED จะพยายามจะให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียนและความเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาทั้งระดับพื้นฐานและอุดมศึกษาต้องมีการร่วมมือในระดับภูมิภาคที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่สามารถรับมือกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ประกอบกับในภูมิภาคอื่น

ได้ใช้การอุดมศึกษาเป็นแรงขับเคลื่อนในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค ผลิตแรงงานที่มีทักษะความรู้ และสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ให้ตลาดแรงงานตั้งแต่ระดับประเทศ ภูมิภาคไปจนถึงระดับโลก SEAMEO RIHED จึงอาสาที่จะศึกษาแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานจาก Bologna Process ซึ่งเป็นกลไกการบูรณาการการอุดมศึกษาของสหภาพยุโรปที่มุ่งให้ภูมิภาคยุโรปเป็น “Europe of Knowledge” และ ได้ริเริ่ม A Framework for Regional Integration in Higher Education in Southeast Asia: The Road towards a Common Space โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุม SEAMEC ครั้งที่ 43 และที่ประชุม ASED ครั้งที่ 3 ได้รับทราบแล้ว

3. สมาคมสถาบันการศึกษาชั้นอุดมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Institutions of Higher Learning: ASAIHL) สมาคม ASAIHL นับเป็นสมาคมสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่แห่งหนึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2499 ในการประชุมอธิการบดีของ 8 มหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือสถาบันสมาชิกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นเลิศด้านการสอน การทำวิจัย และให้บริการแก่ชุมชนในระดับสากล โดยส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาสถาบันของตน ตระหนักในความเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมถึงการส่งเสริมการติดต่อกับองค์กรภูมิภาคและนานาชาติอื่น ๆ ที่สนใจในการวิจัยและการสอนสมาคมทำหน้าที่ในการเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำหรับสมาชิก จัดการประชุมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางวิชาการและการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ช่วยเหลือสมาชิกในการจัดจ้างอาจารย์และบุคลากร การแลกเปลี่ยนนักวิชาการและนักศึกษาและในการจัดทำโครงการความร่วมมือต่างๆ การให้บริการผู้เชี่ยวชาญ คำปรึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรทั้งในระดับภูมิภาคและเวทีนานาชาติ รวมถึงการเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวและพัฒนาการที่สำคัญในภูมิภาคให้สมาชิกรับทราบ ปัจจุบันมีรองศาสตราจารย์ ดร. นินนาท โอบารวรุฒิ เป็นเลขาธิการสมาคมและมีสำนักเลขาธิการตั้งอยู่ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สมาคมเป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ปัจจุบันสมาคมฯ มีสมาชิก 166 มหาวิทยาลัยใน 18 ประเทศ คือ บรูไนฯ กัมพูชา ฮังการี อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ศรีลังกา เวียดนาม ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สวีเดน ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา และไทย ใน

ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยสมาชิก ที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 24 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่ง และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย รวมทั้งสิ้น 36 แห่งกิจกรรมของสมาคมประกอบด้วย การให้ทุนวิจัยระยะสั้นและระยะยาว การจัดประชุมและสัมมนาทางวิชาการและฝึกอบรมให้แก่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งการจัดทำสิ่งพิมพ์และเอกสารเผยแพร่ให้แก่สมาชิก

4. สำนักงานเลขาธิการโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (University Mobility in Asia and the Pacific: UMAP International Secretariat) โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (University Mobility in Asia and the Pacific: UMAP) เป็นกิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพและความเป็นสากลของอุดมศึกษา ซึ่งต่อมาได้ขยายกรอบความร่วมมือการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกไปสู่กลุ่มประเทศในแถบยุโรป มหาสมุทรอินเดีย และแอฟริกา ตามลำดับ UMAP มีคณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายและพิจารณาแผนงานกิจกรรมประจำปีโดยมีผู้แทนจากประเทศเม็กซิโกเป็นประธาน ผู้แทนจากประเทศสมาชิกร่วมเป็นกรรมการบริหาร และประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นเจ้าภาพสำนักงานเลขาธิการ UMAP (UMAP International Secretariat : UMAP IS) ระหว่างปี พ.ศ. 2549- 2553 โดยทำหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสมาชิก และแสวงหาช่องทางในการขยายโครงการตลอดจนหาแนวทางในการจัดอุปสรรคของการแลกเปลี่ยนนักศึกษาปัจจุบัน UMAP มีสมาชิก 18 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย กัมพูชา อิควดอร์ ฟิจิ ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลี มาเก๊า มาเลเซีย เม็กซิโก มองโกเลีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ ปวนิวกินี ไต้หวัน ไทย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม บรูไนฯ บังคลาเทศ และเกาะริยูเนียน (ReunionIsland) กิจกรรมหลักเน้นการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระยะสั้น 1-2 ภาคการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศสมาชิก และนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตกลับไปยังมหาวิทยาลัยต้นสังกัดโดยอาศัย

กลไกการถ่ายโอนหน่วยกิจของ UMAP ที่เรียกว่า UMAP Credit Transfer Scheme (UCTS) เพื่อสร้างการยอมรับระหว่างกันอันจะนำไปสู่การทำความตกลงรับรองคุณวุฒิปริญญาของประเทศสมาชิกต่อไป (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2552 : 67)

6. การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ถูกกำหนดเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับองค์กรหลักต่าง ๆ เพื่อเตรียมการ วางแผน พัฒนา เตรียมความพร้อมให้แก่ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2554-2558) ภายใต้อกรอบ 3 เสาหลัก กับ 5 นโยบาย

จากปฏิญญา เซออำ-หัวหิน ด้านการศึกษาฯ ต่อการขับเคลื่อนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สารสำคัญของปฏิญญาดังกล่าวเน้นความสำคัญของบทบาทการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน 3 เสาหลัก ดังนี้

1. บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง: การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน การส่งเสริมหลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน ตระหนักคุณค่าและค่านิยมทางวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียนเพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษ การจัดงานฉลองวันอาเซียนในประเทศไทย ในช่วงเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นวันก่อตั้งอาเซียน
2. บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านเศรษฐกิจ : การจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน การพัฒนาระบบการถ่ายโอนนักเรียน การถ่ายโอนแรงงานที่มีความชำนาญการในภูมิภาค การพัฒนามาตรฐาน
3. อาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียน ที่สามารถสนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรม บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม : การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียน การสนับสนุนการเรียนภาษาอาเซียน การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในเยาวชน การพัฒนาด้านการวิจัยและการพัฒนาในภูมิภาค การสร้างความรู้และตระหนักเกี่ยวกับประเด็นด้าน

สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน การจัดทำเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนร่วมกัน ตลอดจนการร่วมแบ่งปันทรัพยากรและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค

7. นโยบายการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณ 3,000 ล้านบาท (ปี 2552-2557) สำหรับแผนดำเนินการระยะ 5 ปี เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ภายในปี 2557 จะต้องมียุทธศาสตร์ นักเรียน นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 1 แสนคน ด้วยการพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ จึงมีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อให้บรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ตามกฎบัตรอาเซียน และการดำเนินงานตามปฏิญญา เซออำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปันให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ได้มีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมาย การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ขึ้น 1 คณะ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน และผู้บริหารองค์กรหลักร่วมเป็นกรรมการ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย การดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อคิดเห็น เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนขององค์กรหลัก สถาบัน และหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม

ในการประชุมคณะกรรมการระดับชาติฯ ดังกล่าว เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ได้เห็นชอบนโยบายการศึกษาของไทยเพื่อดำเนินการตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา ดังนี้

นโยบายที่ 1 : การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

นโยบายที่ 2 : การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีความรู้ที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ

ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการ ที่สอดคล้องกับการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการ พิจารณาแผนผลิดกำลังคน

นโยบายที่ 3 : การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของ นักศึกษา และครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน ในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและ ปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมทางอาชีพในขั้นต้น และขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

นโยบายที่ 4 : การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน เพื่อ รองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้าน การศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ ในสาขาวิชาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับ การเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 : การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ ประชาคมอาเซียน สำหรับโครงการ และภารกิจสำคัญที่องค์กรหลักต่าง ๆ ภายใต้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา ทุกกระดับ ทั้งในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาศักยภาพประชาชนคนไทยให้เข้าสู่การสร้างประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาของไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลกจึงเป็นการ เตรียมการเพื่อรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต และวิสัยทัศน์ของ ประเทศไทยในปี 2558 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ ว่า “ คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นใน วัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มี คุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกัน และกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐาน

ทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ”

การจัดการศึกษาของไทยเป็นมาตรการรับรองสำคัญต่อเป้าหมายการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงความร่วมมือด้านการศึกษาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอวีซ่าสำหรับคนชาติอาเซียนสำหรับ Short term visits การอำนวยความสะดวก

การออกวีซ่า และใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานมีฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญสาขาอาเซียน ซึ่งจะช่วยลดสิ่งกีดกั้นและอุปสรรคการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชน และส่งเสริมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานหลักในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเทศไทยจำเป็นต้องผนึกความร่วมมือทุกภาคส่วนของสังคมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของชาติ และผนึกความร่วมมือในการจัดการศึกษากับอาเซียน เพื่อสร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมที่มั่นคง เอื้ออาทร และร่วมแบ่งปันกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2558

8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บทนำ ประเทศไทยมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประเทศไทยจะต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ใน พ.ศ. 2558 บทความนี้ จึงนำเสนอถึงการแนวทางการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 11 ซึ่งจะประกาศใช้อย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2554 อันเป็นวันเริ่มต้น
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ประชาคมอาเซียน สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) หรือ “อาเซียน” เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และ
องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด
10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม
และพม่า อาเซียนมีพื้นที่ราว 4,435,570 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 590 ล้านคน ในปี พ.ศ.
2553 ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของชาติสมาชิกรวมกันคิดเป็นมูลค่าราว 1.8 ล้าน ดอลลาร์
สหรัฐอเมริกา อยู่ในลำดับที่ 9 ของโลก เมื่อเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวม มีภาษาอังกฤษเป็นภาษา
ทางการของอาเซียน

อาเซียนมีจุดเริ่มต้นมาจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.
2504 โดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ได้ถูกยกเลิกไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มี
การลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพ” อาเซียนได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีรัฐสมาชิกเริ่มต้น 5 ประเทศ มี
วัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม
วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และ
เปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ หลังจาก พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา
อาเซียนมีรัฐสมาชิกเพิ่มขึ้นจนเป็น 10 ประเทศในปัจจุบัน “กฏบัตรอาเซียน” ได้มีการลงนามเมื่อ
เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งทำให้อาเซียนมีสถานะคล้ายกับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น เขตการค้า
เสรีอาเซียนได้เริ่มประกาศเมื่อต้นปี พ.ศ. 2553 และกำลังก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ในปี
พ.ศ. 2558 ซึ่งจะประกอบด้วยวิสัยทัศน์และเสาหลักของประชาคมอาเซียน ดังนี้

วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 เพื่อกำหนดเป้าหมายว่าภายในปีค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563)
อาเซียนจะเป็น

1. วังสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)
2. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)

3. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN)

4. ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillars) ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security

Community : APSC) มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาภายในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะ 1) ใช้เอกสารทางการเมืองและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบ ค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง 2) ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง และกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือในด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการส่งเสริมสันติภาพหลังจากการเกิดข้อพิพาท 3) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ซึ่งอาเซียนยังไม่มีความร่วมมือด้านนี้ ทั้งนี้ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อนโยบายต่างประเทศ และความร่วมมือทางทหารของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกภูมิภาค

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เป็น

เป้าหมายด้านเศรษฐกิจหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างอาเซียน ภายหลังการลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจมีองค์ประกอบสำคัญคือการเป็นตลาดและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และเงินลงทุนที่เสรีมากขึ้น มีความสามารถในการแข่งขันสูง มุ่งสร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาเซียน และการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเข้ากับประชาคมโลก ขนาดของตลาดอาเซียนที่ใหญ่ขึ้น มีอำนาจซื้อสูงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นที่เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้ชาติสมาชิกสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

อาเซียนมีโครงการเชื่อมโยงเส้นทางหลวงอาเซียน การเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟจากสิงคโปร์ ผ่านไปยัง มาเลเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนามและสิ้นสุดที่เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากนี้ การปรับมาตรฐานของเส้นทางคมนาคมทางบกและทางรถไฟให้มี

มาตรฐานเดียวกันได้ส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นด้วย อาเซียนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) และเริ่มรวมตัวกับประเทศหรือกลุ่มคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ ความเหนียวแน่นใกล้ชิดระหว่างกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้อาเซียนสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดจากการรวมตัวกับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในการขยายการส่งออกและโอกาสทางการค้า และการบริการในสาขาที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เช่น การท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร สุขภาพ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังจะช่วยเสริมสร้างโอกาสในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมายังอาเซียน ซึ่งจะเพิ่มอำนาจการต่อรองของอาเซียนในเวทีการค้าโลก และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอาเซียนโดยรวม

1) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม (Social security) โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น (1) การพัฒนาสังคม โดยการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่ยากที่สุดในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มต่างๆ ในสังคม (2) การพัฒนาการฝึกอบรม การศึกษาระดับพื้นฐานและสูงกว่า การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม (3) การส่งเสริมความร่วมมือในด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคเอดส์ และโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (4) การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (5) การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียน นักคิดและศิลปินในภูมิภาค

ประชาคมอาเซียน จึงเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทย ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในภูมิภาค (Regional Value Chain) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มอำนาจในการต่อรอง และการขยายตลาดอาเซียนที่มีประชากรกว่า 590 ล้านคน ดังกล่าวข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ก้กับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ตารางที่ 1 แสดงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในยุทธศาสตร์ของ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
ประชาคม การเมืองและ ความมั่นคง อาเซียน (APSC)	ยุทธศาสตร์การ สร้างความเชื่อมโยง ทางเศรษฐกิจและ ความมั่นคงใน ภูมิภาค	ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจในระยะยาว จากผลกระทบในด้านความมั่นคงแห่งชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค โดย (1) พัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจน ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล (2) เตรียมพร้อมรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (3) ร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคภัยประเภทที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก โดยสร้างศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับการดูแลด้านสาธารณสุข รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
ประชาคม เศรษฐกิจ อาเซียน (AEC) (ต่อ)	ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคนสู่สังคม แห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่าง ยั่งยืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพสนับสนุนการ เตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงานภายใต้ กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเร่ง เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้มีการนำคุณวุฒิวิชาชีพ ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้แรงงานมีสมรรถนะและมี เส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน และนำไป ประเมินค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะอาชีพ และประสบการณ์ตามกลไกตลาด 2. เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลด ผลกระทบที่จะเข้ามา พร้อมกับการเข้าออกของแรงงาน อย่างเสรี สร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคน ไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศ ยกกระดับทักษะ ด้านอาชีพและทักษะด้านภาษาควบคู่กับการสร้าง ภูมิคุ้มกันทางสังคมจากผลกระทบของการเคลื่อนย้าย แรงงานเสรี 3. เร่งบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานการจ้างงาน การ คุ้มครองแรงงาน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
	ยุทธศาสตร์การ สร้างความสมดุล และมั่นคงของ อาหาร และพลังงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับ ผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มี ต้นทุนต่ำ อันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี โดย สนับสนุนการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถให้ เกษตรกรไทย สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้ ตามมาตรฐาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบ คุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและ

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
		<p>อาหารนำเข้า เพื่อป้องกันสินค้าที่มีคุณภาพไม่ได้</p> <p>2. ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น</p> <p>3. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือในการผลิต การจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉิน ปรับปรุงกฎระเบียบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน</p>
	<p>ยุทธศาสตร์การ สร้างเศรษฐกิจ ที่มีเสถียรภาพบน ฐานความรู้</p>	<p>1. พัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการใน ภูมิภาคอาเซียนบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น</p> <p>2. พัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการใน ภูมิภาคอาเซียนบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น</p>

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	ยุทธศาสตร์การ สร้างเศรษฐกิจ ที่มีเสถียรภาพบน ฐานความรู้ (ต่อ)	3. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุ ภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือในการผลิต การจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉิน ปรับปรุงกฎระเบียบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้ เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน
	4. ยุทธศาสตร์ การสร้าง ความเชื่อมโยงทาง เศรษฐกิจและความ มั่นคงในภูมิภาค	1. พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มี บทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศ เพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่อง และพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนา ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวก ความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ขีดความสามารถของ บุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการ พัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และ ความสามารถในการสกัดกั้นแรงงาน ยาเสพติดและสิ่งผิด กฎหมายข้ามแดน โดยคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ และความ สอดคล้องกับแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยง ระหว่างประเทศตามแผนแม่บทการเชื่อมโยงภูมิภาค อาเซียนและยุทธศาสตร์ในภาพรวมอื่นๆ 2. ผลักดันให้ไทยมีบทบาทนำที่สร้างสรรค์ในเวที ระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่ง จะต้องมีการเตรียมการโดยพัฒนาบุคลากรในทุกภาค

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<p>ยุทธศาสตร์ การสร้างควม เชื่อมโยงทาง เศรษฐกิจและความ มั่นคงในภูมิภาค (ต่อ)</p>	<p>ส่วน</p> <p>รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการ สาธารณสุข ทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อ ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของ ภูมิภาค เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับใน ระดับสากล และกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของ คุณภาพสินค้าและบริการ</p> <p>3. สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้าน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ ในลักษณะ เกื้อกูลกันผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการ เคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและมี ประสิทธิภาพ สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและกำหนด แนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น โดยเร่งปฏิรูป กฎหมายเศรษฐกิจ และกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อ ประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนอย่าง เป็นธรรม และผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมาย ใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรี เช่น กฎหมายเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้ง จัดทำกรอบแนวทาง มาตรการตามกฎหมาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานในการ บังคับใช้กฎหมายของผู้ปฏิบัติให้มีความเป็นเอกภาพ</p>

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<p>5. ยุทธศาสตร์ การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน</p>	<p>และเสมอภาค ตลอดจนพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายใหม่ๆ ที่รองรับการเปิดเสรีทางการค้า</p> <p>1. เสริมสร้างความร่วมมือที่ระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. จัดตั้งและพัฒนากองทุนคาร์บอน เพื่อเป็นแหล่งรับซื้อคาร์บอนเครดิตและคาร์บอนออฟเซ็ทในประเทศ ตลอดจนการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง ASEAN Carbon Market ของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p> <p>3. เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะมาตรการภาษีที่เก็บกักสินค้าข้ามพรมแดน (Border Tax Adjustments: BTAs) ตามบทบัญญัติของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ซึ่งอาจนำมาใช้ในการเก็บภาษีคาร์บอน ณ จุดผ่านแดน การบังคับซื้อใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเก็บภาษีคาร์บอนกับสินค้านำเข้า และการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการฉลากคาร์บอน ฉลากแสดงข้อมูลการใช้น้ำ (Water Footprint) เป็นต้น</p>

เสาหลัก ของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
3. ประชาคม สังคม วัฒนธรรม อาเซียน (ASCC)	1. ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคนสู่สังคม แห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่าง ยั่งยืน	สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับ ประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิด การไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางความคิดและ ค่านิยม และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประชาคม อาเซียนร่วมกัน
	2. ยุทธศาสตร์การ สร้างความเชื่อมโยง ทางเศรษฐกิจและ ความมั่นคงใน ภูมิภาค	1. ยกกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการด้าน สาธารณสุข ทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อ ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของ ภูมิภาค (Medical Hub) 2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของ รัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะด้าน ภาษาเพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำใน อาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ
	3. ยุทธศาสตร์การ จัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	การพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียน เพื่อประโยชน์ ร่วมกันโดยเฉพาะความร่วมมือในการพัฒนาทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัว รวมทั้งการบริหารจัดการและการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างยั่งยืน ตลอดจนสร้าง แนวร่วมเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ ด้านการค้า การลงทุน และสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้ระบุไว้โดยละเอียดใน ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค ความว่า “สร้าง ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยผลักดันให้ไทยมีบทบาทหน้าที่สร้างสรรค์ในเวที ระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการ ได้แก่

1. พัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMES) โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ใน เรื่องประชาคมอาเซียนให้ได้รับข้อมูลและศึกษากฎระเบียบและข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ เข้าใจชัดเจน เพื่อให้มีความรู้และมีสมรรถนะในการแข่งขันในระบบเสรี เพื่อเตรียมความพร้อม ของธุรกิจ ตลอดจนแนวทางการขยายตลาดตามโอกาสและข้อตกลงใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งมี ระบบการเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับโครงสร้างและการแข่งขัน

2. ยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการด้านสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและ มาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค (Medical Hub)

3. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะด้านภาษาเพื่อ เตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำใน อาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ

4. กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้า และบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน และ ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกำหนดคุณสมบัติของแรงงานนำเข้า เพื่อให้ได้ แรงงานที่มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการ

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนภาคในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ระบุถึงบทบาท การเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียน จากลักษณะที่ตั้งทาง ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและศักยภาพของแต่ละภาค โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเชื่อมโยง เศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และกรอบความร่วมมือเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. ภาคเหนือ พัฒนาเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน (GMS) และกลุ่มเอเชียใต้ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวเหนือ-ใต้ (NSEC) และแนวตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) รวมทั้งเชื่อมโยงสู่เมียนมาร์ และเอเชียใต้ผ่านทางพรมแดนตะวันตกของภาคเหนือ (WEST GATE) โดยเร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ โครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง สร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการขนาดกลางขนาดเล็ก รวมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบเชิงลบจากการเปิดเสรีทางการค้า

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เร่งต่อยอดและใช้ประโยชน์จากความตกลงต่างๆ ในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาเมืองชายแดนและด่านชายแดน ได้แก่ มุกดาหาร หนองคาย นครพนม และอุบลราชธานี ให้เป็นประตูการค้าการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และพัฒนาจังหวัดอุดรธานีและสกลนครให้เป็นเมืองสนับสนุน การเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเอเชียตะวันออก พร้อมทั้งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 ที่จังหวัดนครพนม เช่น คลังสินค้า สถานที่จอดรถสินค้า

3. ภาคกลาง เป็นประตูการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดน การใช้เมืองชายแดนเชื่อมโยงการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสนับสนุนโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและเขตนิคมอุตสาหกรรมทวายผ่านจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นโครงการร่วมมือระหว่างไทยกับเมียนมาร์ โดยพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือน้ำลึกทวาย ท่าเรือแหลมฉบัง และประเทศอื่นในภูมิภาค

4. ภาคใต้ พัฒนาโดยใช้กรอบความร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย (JDS) และกรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดจีน-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) โดยพัฒนาเมืองชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนาด่านในจังหวัดสงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส เป็นประตูการค้า การท่องเที่ยวและขนส่งกับมาเลเซียและสิงคโปร์ พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนสะเดา บุ๊กิตกาเยอติ้ม เชื่อมโยงกับเขตการพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซีย พัฒนาทางหลวงพิเศษ (Motor Way) สายหาดใหญ่-ชายแดนมาเลเซีย รวมทั้ง พัฒนากักขังด่าน

ภาษาและฝีมือแรงงานให้พร้อมรองรับการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุนและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บทวิเคราะห์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 ครอบคลุมทั้งมิติด้านความมั่นคง สังคม-วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเสาหลักของประชาคมอาเซียน แม้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จะไม่ได้กำหนด “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2554 โดยได้เสนอแนะให้รัฐบาลเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในด้านบวกและด้านลบต่อประเทศไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประเทศไทยยังมีผลผูกพันให้ต้องเปิดเสรีในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และการดำเนินงานตามความร่วมมือรายสาขาอื่นๆ เช่น ความร่วมมือด้านเกษตรอาหารและป่าไม้ ความร่วมมือด้านทรัพยากรพลังงาน เป็นต้น ดังนั้น การปฏิรูปทุกด้านควรมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยประเทศไทยต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ประเมินศักยภาพจากการเปิดเสรีในหลายๆ ด้าน การใช้ประโยชน์ และเตรียมความพร้อมรับมือจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และสร้างกลไกในการเยียวยา หรือมาตรการสนับสนุนต่างๆ ขึ้นมารองรับ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีความพร้อมในการรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเช่น ควรจัดตั้งคณะทำงาน หรือหน่วยงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับภาคเกษตร ที่จะได้รับได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฉบับที่ 11 จะนำไปสู่การกำหนดแผนกลยุทธ์ หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ทั้งในส่วนของประโยชน์ที่จะได้รับจากประชาคมอาเซียน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนบังเกิดผลในทางปฏิบัติ

นับเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

ประเทศไทยจึงสามารถนำคำสอนพระราชทานดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างรู้เท่าทัน และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานของหลักการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในอันที่จะมุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการ และเป็นองค์รวม และยึดวิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. 2570 ที่ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

บทสรุปและข้อเสนอแนะ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 ไว้ครอบคลุมในทุกมิติทั้งด้านความมั่นคง สังคม-วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคีการ

พัฒนาทุกภาคส่วน ได้แก่ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง กระทรวง/กรม กลุ่มจังหวัด/จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรม ทอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สมาคมผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษาทุกระดับ องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรอาสาสมัครต่างๆ สภาชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ประชาคมหมู่บ้าน ฯลฯ จะต้องร่วมมือกันในการแปลงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนในการพัฒนาประเทศ และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้มาประยุกต์ใช้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนอย่าง “พอประมาณ” ไม่เอาโรคเอาเปรียบชาติสมาชิกอาเซียนอื่น แต่ต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อก้าวเดินไปในนามของอาเซียน การเตรียมความพร้อมอย่าง “มีเหตุผล” เพื่อให้ “มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ภายใต้เงื่อนไขความรู้ คุณุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ตามคำขวัญของประชาคมอาเซียนที่ว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือ “One Vision, One Identity, One Community”

คุณลักษณะของนักเรียนในประชาคมอาเซียน

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กไทยที่จะพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ชัดเจนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการและเจตคติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 ก : 5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีการจัดประชุมโต๊ะกลมและประชาพิจารณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของมหาลัยและหน่วยงานต่างๆ เช่น สถานทูต มหาวิทยาลัย ภาครัฐและเอกชน ในการร่วมกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนในประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 ข : 7) ได้กำหนดคุณลักษณะ
ของนักเรียนในประชาคมอาเซียนเป็นลักษณะ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้

- 1.1. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
- 1.2. มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน คือ จุดกำเนิดอาเซียน กฎบัตรอาเซียน ประชาคม
อาเซียน ความสัมพันธ์ภายนอกอาเซียน

โดยสรุปคุณลักษณะในด้านความรู้ กำหนดขึ้นเพื่อให้เยาวชนไทยเป็นผู้ที่มีความ
ตระหนักเห็นถึงความสำคัญ ความเหมือน และความแตกต่าง โดยให้สามารถใช้ความรู้พื้นฐาน
เกี่ยวกับความเป็นอาเซียนและความสัมพันธ์ของความเปลี่ยนแปลงภายนอกอาเซียน วิเคราะห์
คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆรอบตัวได้เป็นอย่างดี

2. ด้านทักษะ/กระบวนการ

2.1 ทักษะพื้นฐาน

2.1.1. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อน
บ้านอีกอย่างน้อย 2 ภาษา)

2.1.2. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

2.1.3. มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2.1.4. มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2 ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2.1. เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2.2 มีภาวะผู้นำ

2.2.3 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

2.3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

2.3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.3.3 มีความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง

2.3.4 มีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง

กล่าวโดยสรุปในด้านทักษะ/กระบวนการ เพื่อมุ่งเตรียมให้เยาวชนไทย ถึงพร้อมในด้าน
การติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศของประเทศสมาชิก การได้แสดงความคิด ความ

เป็นตัวตนในสังคมประเทศสมาชิก เพื่อสร้างศักยภาพด้านความสัมพันธ์อันดีตั้งแต่ระดับรากฐาน และพัฒนาไปสู่การร่วมกันพัฒนาประชาคมอาเซียนร่วมกันในอนาคต

3. ด้านเจตคติ

- 3.1 มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ความเป็นอาเซียน
- 3.2 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาชนอาเซียน
- 3.3 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน
- 3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี/สันติธรรม
- 3.5 ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา
- 3.6 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยสรุป คุณลักษณะของผู้เรียนในด้านเจตคตินี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้การคงสภาพความเป็น “ประชาคมอาเซียน” มีความยั่งยืน เพราะเจตคติที่ถูกต้อง จะช่วยให้กลุ่มประเทศสมาชิก สามารถมีภูมิคุ้มกันตนเองต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่กระทบเข้ามาจากภูมิภาคอื่น ๆ และจากประเทศมหาอำนาจ หรือการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศสมาชิกนั้น ๆเอง อันอาจนำมาซึ่งความกระทบ กระทบ ทั้งเรื่องของ การเมือง การปกครอง ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งเจตคติที่ดีของเยาวชนจะสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น อีกทั้งเข้าใจสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้อย่างมีสติ

จัน ครอบและฮิลลารี เลตส์ (2554 : 67) กล่าวว่า ท้ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ อย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ในการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศต่างแข่งขันกันพัฒนาเยาวชนของตนอย่างถึงที่สุด หากย้อนถึงประเทศไทยเราคงถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องมองคุณลักษณะ 10 ประการของเด็กไทย ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเด็กจะเป็นผู้นำทางชีวิตตนเองได้ถ้ามีคุณลักษณะดังนี้ 1) การพึ่งตนเองได้ 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การตัดสินใจด้วยตนเอง 4) การรู้จักตนเอง 5) การเคารพตนเอง 6) การควบคุมตนเอง 7) การยับยั้งชั่งใจตนเอง 8) แรงจูงใจในตนเอง 9) การยืนหยัดด้วยตนเอง 10) การมีวินัยในตนเอง

สุมนา พุ่มประพาฬ (2553 : 30) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารการศึกษามีผลต่อการจัดการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งรูปแบบการบริหารที่จะช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบ CHS – OK ของโรงเรียน

เฉลิมขวัญสตรี ซึ่งการพัฒนาในรูปแบบนี้จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 มิติที่เรียกว่า เพชรสี่สวดี่ 4 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1

1. เป็นคนดี
2. มีความสามารถ
3. มีความสุข

มิติที่ 2

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อ
2. เมตตากรุณา ซื่อสัตย์ สุจริต
3. ใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัด
4. ยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรม

มิติที่ 3

1. มีคุณธรรม จริยธรรม
2. มีสุขนิสัย สุขภาพกาย
3. มีสุนทรีย์ภาพ
4. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์
5. มีความรู้และทักษะที่จำเป็น
6. มีทักษะในการแสวงหาความรู้
7. มีทักษะในการทำงาน

มิติที่ 4

1. รู้ทัน รู้นำโลก
2. รู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ
3. รวมพลังสร้างสรรค์สังคม
4. รักษาความเป็นไทยใฝ่สันติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 5) ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ได้นั้น เด็กไทยต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 6) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ไว้เป็น 4 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านร่างกาย ได้แก่
  - 1.1. พัฒนาด้านร่างกายเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
  - 1.2. พัฒนาการด้านสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
  - 1.3. มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย
2. มิติด้านจิตใจ ได้แก่
  - 2.1. เป็นผู้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี
  - 2.2. เป็นผู้รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
  - 2.3. เป็นผู้รู้จักและเข้าใจสถานการณ์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
3. มิติด้านความรู้ ได้แก่
  - 3.1. รู้จักสิ่งถึงแก่นสาระของวิชา
  - 3.2. รู้รอบด้านเชิงสหวิทยาการ
  - 3.3. รู้ไกลไปถึงอนาคต
4. มิติด้านทักษะความสามารถ
  - 4.1. ทักษะด้านการคิด
  - 4.2. ทักษะการสื่อสาร
  - 4.3. ทักษะภาษาต่างประเทศ
  - 4.4. ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.5. ทักษะทางสังคม (ทักษะมนุษยสัมพันธ์, ทักษะการปรับตัว, ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น)

4.6. ทักษะทางอาชีพ

4.7. ทักษะทางสุนทรียะ

4.8. ทักษะการจัดการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2541 : 8) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคตไว้ว่า คนไทยจะมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกาย สมบูรณ์ มีสุขนิสัยที่ดี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้และทักษะทางเทคนิค สามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในคุณลักษณะต่างขั้วมิติต่างๆ เพื่อหาจุดที่สมดุลระหว่างคุณลักษณะดังต่อไปนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลกในอนาคต คือ

1. การเป็นผู้นำที่ดีและการเป็นผู้ตามที่ดี
2. การรักธรรมชาติ ศิลปะและการรักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
3. การมีชีวิตและรู้จักพอและการมีชีวิตแข่งขันกันเพื่อประโยชน์สูงสุด
4. การร่วมมือกันและการแข่งขันกัน
5. ค่านิยมความเสมอภาคและค่านิยมเกื้อกูล มุ่งประโยชน์ตน
6. การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเห็นคุณค่าวิทยาการสมัยใหม่
7. การอยากเรียนรู้และการอยากเรียนเพื่อปริญญา เพื่ออาชีพ
8. การเรียนรู้ลึกซึ้งและการเรียนรู้กว้างขวางหลายสาขา รู้รอบ
9. การหวงแหนวัฒนธรรมไทยและการรับวัฒนธรรมต่างชาติ
10. ความสามารถในการทำงานเป็นทีมแลความเป็นปัจเจกชน

สมพงษ์ จิตระดับ (2531 : 10) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นแบบสากล แต่อ่อนน้อมถ่อมตนแบบวัฒนธรรมไทย
2. มีความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษ ภาษาคอมพิวเตอร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Global Literacy)
3. รู้จักสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ จิตสำนึกสาธารณะในการเมือง ระบอบประชาธิปไตย
4. ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งพาตนเองได้ มีแนวทาง “มัชฌิมาปฏิปทา” เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแนวทางพระพุทธศาสนา

5. การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ในธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมได้ มีทักษะการจัดการและการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การรู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่าย
7. ตั้งใจทำงานด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักอดออม มัธยัสถ์ การมีวินัย และควบคุมตนเองได้
8. การเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข รู้จักการปรับตัวในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสมดุล แยกแยะและรู้เท่าทัน
9. การมีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีภูมิทัศน์ทางของจิตใจที่เข้มแข็งจนสามารถปฏิเสธภัยอันตรายต่างๆ ที่กระตุ้นยั่วให้หลงผิดได้
10. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การดำรงรักษา ถักทอสานต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปผลได้ว่าคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์จะมี 4 ด้าน หลักๆคือ จะเน้นพัฒนาเด็กในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งจะ
ทำให้เด็กเป็นเด็กที่เก่ง ดี มีความสุขเป็นผู้อดทนไปด้วยความรู้สติปัญญาที่เฉียบแหลม มีทักษะ
กระบวนการในการทำงาน อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทำให้เป็นคนที่มีเจตคติที่ดี
ทั้ง ต่อตนเอง คนอื่นและประเทศชาติต่อไปซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะของเด็กที่สังคมพึง
ปรารถนา

1. ตัวชี้วัดคุณภาพของนักเรียนไปสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 8-11) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งคุณภาพเด็ก เพื่อใช้ประเมินความสำเร็จดังนี้

1. ตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน

1.1 ด้านความรู้คุณลักษณะของผู้เรียน

1.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน

1) ด้านการเมือง ได้แก่ ระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ สิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศ

2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบเงินตราของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา การแต่งกาย สาธารณสุข สภาพทางภูมิศาสตร์ เอกลักษณ์ไทย บุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์

1.1.2 มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน ได้แก่

- 1) ความหมาย ความสำคัญ
- 2) สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน
  - (1) เป้าหมายและหลักการ
  - (2) องค์กรอาเซียน
  - (3) องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน
  - (4) กระบวนการตัดสินใจ
  - (5) การระงับข้อพิพาท
  - (6) อัตลักษณ์ สัญลักษณ์
  - (7) ความสัมพันธ์กับภายนอก

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการคุณลักษณะของผู้เรียน

1.2.1 ทักษะพื้นฐาน

1) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศในอาเซียนอีกอย่าง 1 ภาษา)

- 2) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์
- 3) มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี
- 4) มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

1.2.2 ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม

- 1) เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 2) มีภาวะผู้นำ
- 3) เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

1.2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

- 1) เห็นคุณค่าการเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน (สิทธิเด็ก/สิทธิ

มนุษยชน)

- 2) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่าง

ถูกต้อง

- 4) มีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง (การวางแผน

การดำเนินการตามแผน ประเมินผล)

1.3 ด้านเจตคติของนักเรียน

1.3.1 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

1.3.1 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน

1.3.2 มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ความเป็นอาเซียน

1.3.3 ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน

1.3.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล (การระดม

ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม) สันติวิธี/สันติธรรม

ตารางที่ 2 แสดงตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน

คุณลักษณะของผู้เรียน	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
ด้านความรู้		
1. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน		
1.1 ด้านการเมือง ได้แก่ ระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศ	1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครอง และสิทธิเด็ก	1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์และจำแนกความเหมือน/ความแตกต่างเกี่ยวกับระบอบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
1.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบเงินตราของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบบเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน	1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์และจำแนกความเหมือน/ความแตกต่างเกี่ยวกับระบบเงินตรา ระบบ
1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม	1.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคล	

คุณลักษณะของผู้เรียน	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
<p>ได้แก่ ชาตินิยม ภาษา ศาสนา</p> <p>การแต่งกาย สาธารณสุข</p> <p>สภาพทางภูมิศาสตร์</p> <p>เอกลักษณ์ บุคคลสำคัญ</p> <p>ประวัติศาสตร์</p>	<p>สำคัญ สภาพทางภูมิศาสตร์</p> <p>เอกลักษณ์ไทยประวัติศาสตร์</p> <p>ในด้านสังคมและวัฒนธรรม</p>	<p>เศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต</p> <p>แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลง</p> <p>ทางการค้า ความร่วมมือทาง</p> <p>เศรษฐกิจ</p> <p>ร้อยละของนักเรียนที่สามารถ</p> <p>วิเคราะห์และจำแนกความ</p> <p>เหมือน/ความแตกต่างเกี่ยวกับ</p> <p>ชาตินิยม ภาษา ศาสนา ภาษา การ</p> <p>แต่งกาย สาธารณสุข สภาพ</p> <p>ทางภูมิศาสตร์ เอกลักษณ์</p> <p>บุคคลสำคัญทาง</p> <p>ประวัติศาสตร์</p>
<p>2. มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน</p> <p>2.1จุดกำเนิดอาเซียน</p> <p>2.2กฎบัตรอาเซียน</p> <p>ความหมาย ความสำคัญ</p> <p>สาระสำคัญ</p> <p>2.3ประชาคมอาเซียน -</p> <p>ประชาคมการเมือง และ</p> <p>ความมั่นคงอาเซียน</p> <p>ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p> <p>ประชาคมสังคมและ</p> <p>วัฒนธรรม อาเซียน</p> <p>2.4ความสัมพันธ์กับภายนอก</p> <p>อาเซียน</p>	<p>2.1ร้อยละของนักเรียนที่</p> <p>สามารถอธิบายความหมาย</p> <p>ความสำคัญของอาเซียน</p> <p>2.2ร้อยละของนักเรียนที่</p> <p>สามารถอธิบายเป้าหมายและ</p> <p>หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์</p> <p>ของกฎบัตรอาเซียน</p>	<p>2.1ร้อยละของนักเรียนที่</p> <p>สามารถวิเคราะห์ความจำเป็น</p> <p>ความสำคัญของกฎบัตร</p> <p>อาเซียน</p> <p>2.2ร้อยละของนักเรียนที่</p> <p>สามารถวิเคราะห์เป้าหมาย</p> <p>และหลักการอัตลักษณ์</p> <p>สัญลักษณ์ของกฎบัตรอาเซียน</p> <p>ร้อยละของนักเรียนที่สามารถ</p> <p>อธิบายเกี่ยวกับองค์กรอาเซียน</p> <p>องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับ</p> <p>อาเซียน กระบวนการตัดสินใจ</p> <p>การระงับข้อพิพาท</p> <p>ความสัมพันธ์กับภายนอก</p>

คุณลักษณะของผู้เรียน	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
		2.4 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถวิเคราะห์ประโยชน์ของกฎบัตรอาเซียนที่มีต่อประชาคมอาเซียน
<p>ด้านทักษะ/กระบวนการ</p> <p>1. ทักษะพื้นฐาน</p> <p>1.1 สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาในประเทศอาเซียนได้อีกอย่างน้อย 1 ภาษา)</p> <p>1.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์</p> <p>1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี</p> <p>1.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น</p>	<p>1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ</p> <p>1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร</p> <p>1.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างสันติวิธี</p> <p>1.4 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น</p>	<p>1.1 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศในอาเซียนได้อีกอย่างน้อย 1 ภาษา</p> <p>1.2 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์งานนำเสนอเผยแพร่ แลกเปลี่ยนผลงานในระดับอาเซียน</p> <p>1.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างสันติวิธี</p> <p>1.4 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น</p>
<p>2. ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม</p> <p>2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม</p> <p>2.2 มีภาวะผู้นำ</p>	<p>2.1 ร้อยละของนักเรียนที่เคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม</p>	

คุณลักษณะของผู้เรียน	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
2.3 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง	2.2 ร้อยละของนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา 2.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น	
3. ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาดน 3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน (สิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน) 3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3.3 มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง 3.4 มีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง(การวางแผน การดำเนินการตามแผน ประเมินผล)	3.1 ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน 3.2 ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น 3.3 ร้อยละของนักเรียนที่แสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน	
ด้านเจตคติ 1. ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาดน 1.1 มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน 1.2 มีความภูมิใจในความ เป็นไทย/ความเป็นอาเซียน	1.1 ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน	1.1 ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับเห็นประโยชน์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน

คุณลักษณะของผู้เรียน	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษา	ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษา
1.3 ร่วมกันรับผิดชอบต่อ ประชาคมอาเซียน 1.4 มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมมาภิบาล (การระงับข้อพิพาท ปณิธาน สามัคคีธรรม) สันติวิธี/สันติ ธรรม	1.2 ร้อยละของนักเรียนที่เข้า ร่วมกิจกรรมด้วยความ กระตือรือร้น 1.3 ร้อยละของนักเรียนที่แสดง ความเอื้ออาทรแบ่งปัน ระหว่างสมาชิกในประเทศ อาเซียน 1.4 ร้อยละของนักเรียนที่มี การระงับข้อพิพาท ปณิธาน สามัคคีธรรม 1.5 ร้อยละของนักเรียนที่ สามารถแก้ปัญหา อย่างสันติ วิธี/สันติธรรม	1.2 ร้อยละของนักเรียนที่เข้า ร่วมกิจกรรมด้วยความ กระตือรือร้น และรู้คุณค่าของ ความเป็นไทยและความเป็น ส่วนหนึ่งของอาเซียน 1.3 ร้อยละของนักเรียนที่แสดง ความเอื้ออาทร แบ่งปัน คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อ สมาชิกในประเทศอาเซียน 1.4 ร้อยละของนักเรียนที่มี การระงับข้อพิพาท ปณิธาน สามัคคีธรรม และปฏิบัติตน เป็นประจำสม่ำเสมอ 1.5 ร้อยละของนักเรียนที่ สามารถแก้ปัญหาย่างสันติ วิธี/สันติธรรมเป็นประจำ สม่ำเสมอ

2. แนวคิด หลักการ และกลยุทธ์หรือนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

จากผลการวิจัยของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2551 : 30) พบว่า
แนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างตัวแบบ/ผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะต้องมีการสร้างตัวแบบที่ดี
ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือบุคคลตัวอย่างในสังคม

2.2 การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความ
สอดคล้องกับธรรมชาติ ตอกย้ำให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการ
สอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม
และคนกับธรรมชาติ โยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

2.3 การพัฒนาตัวตนของนักเรียน ด้วยการจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาส ให้เด็กและเยาวชนให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตาม ความเชื่อ ตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ และอยู่ในบริบทของการทำความดี มีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ให้เด็กมีการปฏิบัติและพัฒนาตนอย่างเข้าใจความหมาย เห็น บทบาทและคุณค่าของตนเองมากขึ้น

2.4 การสร้างระบบค่านิยมให้เด็กและเยาวชนเห็นได้ชัดเจนว่าแก่นของ เด็กไทยคืออะไร ต้องประพฤติและปฏิบัติตนอย่างไร กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชัดเจนและ คึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทำให้เด็กมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับเปลี่ยนจริยธรรม เช่น การสำรวจ พฤติกรรมการปฏิบัติตนของตนเองในแต่ละวัน และต้องยอมรับว่าค่านิยมต้องมาจากตัวแบบที่ดี

2.5 การสร้างความร่วมมือรวมพลังทั้งจากผู้บริหาร/ครูอาจารย์ในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองในครอบครัว ชุมชน สังคม ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กำหนดคุณธรรมที่ เป็นเป้าหมาย การให้ครอบครัว ชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

2.6 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนต้องสอดคล้อง กับลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

2.7 การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และซึมซับวิธีคิดและการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการ เป็นธรรมชาติใน ระบบของชุมชน

2.8 โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว โรงเรียนมีครูเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ดึงชุมชนเข้ามา สร้างชุมชนที่สร้างสรรค์ ซึ่ให้เห็นปัญหาของชุมชนที่ส่งผล กระทบต่อบุตรหลาน

2.9 ต้องมีการสร้างแนวร่วม มีเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี เด็กที่ได้รับการพัฒนาทำให้เขาดีไปแล้ว ก็มีเด็กรุ่นใหม่เรื่อย ๆ ต้องสร้างเครือข่าย การให้รางวัล ไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน เพียงแค่คำชมก็ได้

จากแนวคิด และหลักการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนข้างต้น สรุปเป็น กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะได้ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551 : 30)

2.1 กลยุทธ์การสร้างนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาคุณลักษณะ โดยการให้ความสำคัญกับองค์กรฐานรากของสังคม คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ในฐานะแกนกลางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการรวมพลังจากการเชื่อมประสานทุกภาคส่วนของสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น ควรมีการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และการช่วยอบรมตักเตือนโดยผู้อาวุโส ระดับกลุ่มบุคคล เช่น การรวมตัวจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณลักษณะระดับองค์กร เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านคุณลักษณะผ่านสื่อมวลชน การลดการเสนอข่าวความรุนแรง เป็นต้น

2.2 กลยุทธ์การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และวางแผนการเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างมีระบบ มีกลไกนำแผนสู่การปฏิบัติ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาแผนงานในช่วงต่อไป พันธกิจที่สำคัญ คือ การดำเนินงานโดยความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน มูลนิธิ และสถาบันอื่นในสังคม เพื่อการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียน/สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้ได้โรงเรียน/สถานศึกษาต้นแบบการพัฒนาคุณลักษณะ ที่สามารถขยายผลต่อไปได้

2.3 กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอย่างมีระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการวิจัยสำรวจความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ การวางแผน และการออกแบบกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ การดำเนินการตามแผนการพัฒนาคุณลักษณะ การติดตามกำกับผลการดำเนินงานตามแผนงานรวมทั้งการประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแผนงานกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ

2.4 กลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ประกอบด้วยกลยุทธ์การสอดแทรกการเรียนรู้เข้าไปในการปฏิบัติงานจริง การจัดประชุมเกี่ยวกับ

อนาคตเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างทักษะการ เรียนรู้เป็นทีม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการสนับสนุนอย่าง จริงจังโดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ

2.5 กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม ให้เกิดสำนึกสาธารณะ เชิดชู คุณธรรมจริยธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน รวมทั้งการสร้างกระแส สังคมให้เกิดการเชื่อมประสาน เสริมหนุน และการขยายเครือข่ายองค์กรภาคีในด้านการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง

2.6 กลยุทธ์การวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน เช่น การวิจัยพัฒนานวัตกรรมการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนา คุณลักษณะ การวิจัยนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบ/กิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนคุณธรรมจริยธรรม หล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ผ่านสถาบันทางสังคม การวิจัยเพื่อสืบค้นและจัดทำแผนที่นักเรียน/โรงเรียน/สถานศึกษา ที่มีคุณลักษณะ

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

บัณฑิตย ศรีพุทธานุกร (2554 : เว็บไซต์) ได้กล่าวในงานพิธีเปิดการอบรมเชิง ปฏิบัติการ การจัดทำ School Mapping ระดับจังหวัดปี 2554 เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ ประชาคมอาเซียนว่า กระทรวงศึกษาธิการกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558 กระทรวง ศึกษาธิการ มีหน้าที่โดยตรงที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ที่จำเป็นในการ ขับเคลื่อนและเตรียมการเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและทุกประเทศในชาติสมาชิก อาเซียนมีการเรียนรู้และเตรียมพร้อมสู่การเข้าเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอย่างดี ในขณะที่ ประเทศไทยมีความตระหนักรู้ในเรื่องอาเซียนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 8 คิดเป็น ร้อยละ 67 จากสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการเพื่อสร้าง ความตระหนักและสร้างความพร้อมให้กับคนไทย เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีความร่วมมือ กับกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ในการจัดอบรมครูและนักเรียนทั่วประเทศ และลง นามในบันทึกความเข้าใจร่วมกับกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในการจัด อบรมและสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการ ต้องริบสร้างและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยให้มีความรู้ คือ

2. ทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียน ซึ่งครูต้องผลักดันให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก โดยต้องเรียนรู้เพื่อให้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเป็นผู้นำถ่ายทอดให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาของประเทศสมาชิก โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ระหว่างกัน

4. ทักษะวิชาชีพ ต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางทักษะอาชีพให้แรงงานไทยมีฝีมือ สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะการเปิดเสรีตลาดแรงงานในปี 2558 จะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานใน 7 สาขาวิชาชีพ รวมถึงอาชีพการบริการ 32 สาขา ในด้านการให้บริการโรงแรมและการอาหาร

กระทรวงศึกษาธิการ ต้องเร่งสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพมารองรับการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี ให้ประเทศไทยสามารถช่วงชิงความเป็นผู้นำในอาเซียน และมีความพร้อมในการรองรับการหลั่งไหลของตลาดทุนจากประเทศเศรษฐกิจต่างๆ “สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ต้องเร่งสร้างความรู้และทักษะให้นักเรียน โดยสร้างความมั่นใจให้นักเรียนกล้าเรียนรู้ กล้าแสดงออก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ที่ต้องสร้างให้เด็กสื่อสารได้โดยไม่ต้องอาย อีกทั้งต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ นำมาสร้างเครือข่ายในการติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน นอกจากนั้นต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น โดยปลูกฝังให้เรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม และที่สำคัญต้องมีความเป็นพลเมืองดี เป็นคนมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม” ให้ทันตามกำหนด กรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก (Tree Pillars of ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC)
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC)
3. ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 13) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการนำแนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ทั้งในด้านความรู้

ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง คือ

1. จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียนค่อนข้างเด่นชัด

2. จัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ โดยอาจใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นแกนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือนำประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. อาจกำหนดสาระเกี่ยวกับอาเซียนเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

4. จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. จัดเป็นกิจกรรมเสริมในสถานศึกษา

ทั้งนี้โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 19-22) ได้กำหนด การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการออกแบบหลักสูตรที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่นๆ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ และมีการปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีการสอนแทรกแนวคิดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในด้านการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เข้าไปด้วยซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ ดังนี้

4.1 การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน โดยการบูรณาการหรือสอดแทรกแนวคิดการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้สามารถสอดแทรกใน 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.1.2 การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นบูรณาการ

4.2 การจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งรายละเอียดในการจัดทำ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เป็นดังนี้

4.2.1 การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐาน การจัดเป็นรายวิชาพื้นฐานนั้น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้แกนกลางไว้แล้ว ในบางมาตรฐานการเรียนรู้อาจเกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง ในบางมาตรฐานการเรียนรู้แม้ไม่เกี่ยวข้องแต่ก็สามารถบูรณาการหรือสอดแทรกเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนได้ ทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ ทักษะ/กระบวนการ หรือเจตคติค่านิยม ซึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาสามารถกำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาก่อนที่จะจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งจัดทำเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การดำเนินการประกอบไปด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดโครงสร้างรายวิชา การบูรณาการอาเซียนในสาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามลำดับดังนี้

(1) การกำหนดโครงสร้างรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยนำมาตรฐานฯ/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์ตามข้อ 1.1 มาจัดทำโครงสร้างรายวิชาแสดงหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอาเซียนโดยเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ในชั้นต่างๆที่สามารถนำไปสอดแทรกได้

(2) การจัดทำผังความคิด นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดในข้อ

1) มาจัดทำผังมโนทัศน์ หรือผังความคิดของแต่ละหน่วย

(3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ(Backward Design) นำหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยที่กำหนดไว้ตามผังความคิดมาออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ โดยกำหนดเป้าหมายจากมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จัดทำเป็นสาระสำคัญ (1) และกำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน (2) เพื่อให้บรรลุสาระสำคัญ แล้วออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (3) ตั้งคำถามที่ท้าทาย (4) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดต่อไป

บุญชม ศรีสะอาดและสุริทอง ศรีสะอาด (2554 : 15) กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวไว้ในหลายมาตรา (กระทรวงศึกษาธิการ.

2542 : 14-34) ว่า การจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ได้ดีนั้นจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24 ข้อ 5) โดยให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา(มาตรา 30) รัฐต้องมีการส่งเสริมวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กไทย (มาตรา 67)

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดมหาสารคาม อยู่บริเวณตอนกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และ 16 องศา 40 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 50 ลิปดาและ 103 องศา 30 ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่บริการครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอนาคู อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอยางสีสุราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่อำเภอนาโพธิ์ โดยใช้อาคารของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาโพธิ์ (เดิม) อยู่ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม ระยะทาง 40 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอ จังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอเมืองมหาสารคามและอำเภอแกลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1)
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1) และ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1)
และอำเภอนาโพธิ์ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบรบือ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอยางสีสุราช ปีงบประมาณ 2555 มีปริมาณงานในความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สถานศึกษาในเขตพื้นที่ 240 แห่ง
  - 1.1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 225 แห่ง
  - 1.2. สถานศึกษาเอกชน 9 แห่ง
  - 1.3. สถานศึกษาปริยัติธรรม 6 แห่ง

ตารางที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	จำนวนโรงเรียน			รวม
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	
1	อ.วาปีปทุม	40	25	6	71
2	อ.พยัคฆภูมิพิสัย	29	20	6	55
3	อ.นาเชือก	32	13	-	45
4	อ.นาดูน	22	8	1	31
5	อ.ยางสีสุราช	9	14	-	23
รวมทั้งสิ้น		132	80	13	225

ที่มา : กลุ่มงานสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ข้อมูล 10 มิ.ย.55)

หมายเหตุ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน
 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

2. สถานศึกษาในสังกัด จำแนกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด (สพฐ) จำนวน 225 แห่ง แยกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 177 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.67 และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.3

2.1	นักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา	จำนวน 36,487 คน
2.2	นักเรียนสังกัด สพฐ.	จำนวน 31,881 คน
2.3	นักเรียนโรงเรียนเอกชน	จำนวน 4,606 คน

3. โรงเรียนดีประจำตำบล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีโรงเรียนดีประจำตำบล ในสังกัด จำนวน 3 รุ่น รวม 50 โรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 4 โรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ที่	อำเภอ	จำนวน ร.ร.ดีประจำตำบล			รวม
		รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	
1	อ.วาปีปทุม	-	1	13	14
2	อ.พยัคฆภูมิพิสัย	1	1	11	13
3	อ.นาเชือก	-	1	8	9
4	อ.นาหว้า	-	1	7	8
5	อ.ยางสีสุราช	-	1	5	6
รวมทั้งสิ้น		1	5	44	50

ที่มา : กลุ่มงานสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ข้อมูล 10 มิ.ย.55)

ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษาและจำนวนนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				รวม
		ก่อน ประถม	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	
วาปีปทุม	71	2,372	7,814	1,106	89	11,381
พยัคฆฯ	55	1,638	5,698	1,503	-	8,839
นาเชือก	45	865	3,299	454	-	4,618
นาตูน	31	790	2,581	361	-	3,732
ยางสีสุราช	23	689	2,215	407	-	3,311
รวม	225	6,354	21,607	3,831	89	31,881

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

ตารางที่ 6 จำนวนสถานศึกษาและจำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				รวม
		ก่อน ประถม	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	
วาปีปทุม	1	43	69	53	53	218
พยัคฆฯ	2	778	1,604	289	-	2,671
นาเชือก	4	541	940	136	-	1,617
นาตูน	-	-	-	-	-	-
ยางสีสุราช	1	100	-	-	-	100
รวม	8	1,462	2,613	478	53	4,606

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

4. จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา 2,382 คน
4.1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 225 คน

4.2.รองผู้อำนวยการโรงเรียน	13 คน
4.3.ครู	1,899 คน
4.3.1.พนักงานราชการ	61 คน
4.3.2.ลูกจ้างประจำ	109 คน
4.3.3.ลูกจ้างชั่วคราว (ครู)	34 คน
4.3.4.อัตราจ้าง (นักการภารโรง)	41 คน
5. จำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	93 คน
5.1.ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	1 คน
5.2.รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	7 คน
5.3.ศึกษานิเทศก์	20 คน
5.4.บุคลากรทางการศึกษา	51 คน
5.5.ลูกจ้างประจำ	5 คน
5.6.ลูกจ้างชั่วคราว	9 คน

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นองค์กรบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีคุณภาพพร้อมเข้าสู่ความเป็นผู้นำประชาคมอาเซียน

พันธกิจ (Mission)

พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ปฏิบัติคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เข้าสู่ความเป็นผู้นำประชาคมอาเซียน พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับบริการอย่างมีคุณภาพและมีความพึงพอใจ
2. โรงเรียนมีความเข้มแข็งสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และโรงเรียนในสังกัดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
4. นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาชุมชนและสังคมมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และโรงเรียนได้รับการนิเทศตรวจสอบติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. โรงเรียนในสังกัด มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. โรงเรียน มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่เอื้อและสนองต่อการพัฒนา
ผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน

8. ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความสามารถในการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนา
คุณภาพ

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โรงเรียน
สถาบันอุดมศึกษาและทุกภาคส่วนเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่
ประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

เพื่อตอบสนองและรองรับการขับเคลื่อนนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการและ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และ
ส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสใน
การพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียน
การสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวการกระจาย
อำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือ
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ด้านคุณภาพนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างปีการศึกษา 2554 - 2555 ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 7 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย		
	ปี 2554	ปี 2555	ผลต่าง +/-
ภาษาไทย	37.31	55.60	18.29
คณิตศาสตร์	43.55	61.45	17.90
วิทยาศาสตร์	46.21	45.66	0.55
สังคมศึกษาฯ	53.99	57.79	3.80
ภาษาอังกฤษ	33.18	45.46	12.28
เฉลี่ย 5 กลุ่มสาระฯ	42.85	53.19	10.34

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

ตารางที่ 8 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย		
	ปี 2554	ปี 2555	ผลต่าง +/-
ภาษาไทย	47.83	54.94	7.11
คณิตศาสตร์	32.48	41.09	8.61
วิทยาศาสตร์	34.96	39.45	5.74
สังคมศึกษาฯ	43.97	47.76	4.49
ภาษาอังกฤษ	22.84	38.64	15.80
เฉลี่ย 5 กลุ่มสาระฯ	36.42	44.38	7.96

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

ตารางที่ 9 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย		
	ปี 2554	ปี 2555	ผลต่าง +/-
ภาษาไทย	32.04	29.48	-2.56
คณิตศาสตร์	10.07	17.87	7.80
วิทยาศาสตร์	24.89	22.98	-1.91
สังคมศึกษาฯ	40.25	28.52	-11.73

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย		
	ปี 2554	ปี 2555	ผลต่าง +/-
ภาษาอังกฤษ	12.96	16.19	-3.23
เฉลี่ย 5 กลุ่มสาระฯ	24.04	23.01	-1.03

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

หมายเหตุ : โรงเรียนระดับชั้น ม.6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16

2. ด้านคุณภาพครู

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

2.1 จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพตามสมรรถนะที่กำหนด รวม 1,961 คน คิดเป็นร้อยละ 98.99

2.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ที่ระดับ ดีมาก ค่าเฉลี่ย 4.227

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

3.1 ผลการประเมินตามคำรับรองปฏิบัติราชการประจำปี

ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินตามคำรับรองปฏิบัติราชการประจำปี

ปีงบประมาณ	คะแนนเต็ม	ผลการประเมินตามกลยุทธ์	ผลการประเมินตัวชี้วัด 4 มิติ
		ระดับคะแนน	ระดับคะแนน
2554	5	4.04	3.20
2555	5	4.42	2.74

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2555

3.2 ผลการประเมินการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำปีงบประมาณ 2555 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (คะแนน 2.50) จากคะแนนเต็ม 4

3.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ อยู่ในระดับดี (คะแนน 2.00)

3.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับดีมาก (คะแนน 3.00)

3.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับดีมาก (คะแนน 3.00)

3.2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับดี (คะแนน 2.00)

จากรายงานผลการทดสอบคะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทำให้ทราบว่านักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ยังขาดความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนซึ่งก็เป็นปัญหาที่บ่งบอกว่ายังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนเท่าที่ควร ขาดทักษะ/กระบวนการ การสื่อสารด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ การพัฒนาดน การแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งด้านเจตคติ ที่เน้นให้เด็กได้ตระหนักในความเป็นอาเซียน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดหลักธรรมมาภิบาล สันติวิธี/สันติธรรม ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนาและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเด็กยังไม่มีความพร้อมความเหมาะสมที่จะเข้าสู่ความเป็นอาเซียนดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2554 : เว็บไซต์) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนผลที่ได้รับจากงานวิจัย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดันสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางใน การส่งเสริมปรับปรุงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 3) ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ

บริหารจัดการเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยเพื่อรองรับประชาคม
อาเซียน

เฉลี่ยว เดือนภา (2554 : 107) ได้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่
ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม
อาเซียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้าน คุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร
จัดการ และด้านปัจจัยสนับสนุนตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานเตรียมความพร้อม
สู่ประชาคมอาเซียน พบว่า จำแนกตามเพศ โดยรวม เพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็น
ต่อการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมี
ระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านคุณภาพผู้เรียน ส่วน
ด้านการบริหารจัดการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตาม
วุฒิการศึกษาโดยรวม ผู้มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเตรียม
ความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน
พบว่า มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัจจัย
สนับสนุนและด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพผู้เรียน
มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ
โดยรวม ผู้มีสถานภาพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนรู้และด้านคุณภาพผู้เรียน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการดำเนินงาน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีการดำเนินงาน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

จันทร์พา ทัดภูธร (2555 : 26) การศึกษาการเตรียมตัวและความพร้อมทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 กรอบแนวคิด การเตรียมตัว (Preparation) ความพร้อม (Readiness) ของประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนในด้านเนื้อหา (Content) ที่สอนในแต่ละประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน ประเด็นเร่งด่วนของไทย คือ การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ

นภดล สุตันตวิชัยกุล (2555 : 27) ได้ศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถาบันอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การผลิตช่างฝีมือแรงงาน ต้องคำนึงถึงตลาดในประชาคมอาเซียนในด้านการเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงาน การเปิดเสรีด้านบริการ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในภูมิภาคจึงมีบทบาทสำคัญ

สุรพงษ์ ศรีเศรษฐา (2555 : 94) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านมีวินัยและด้านใฝ่เรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติน้อยและปานกลางตามลำดับ สมควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จึงจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 2 โครงการ 9 กิจกรรม ได้แก่ โครงการพัฒนาวินัยนักเรียนและโครงการรักการอ่าน ผลการดำเนินงานตามโครงการพบว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกโครงการ โดยในภาพรวมนักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีปัญหาน้อยลง ยกเว้นบางพฤติกรรม เช่น ไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ไม่มีกระเป๋าสตางค์และอุปกรณ์การเรียน ส่งการบ้านช้า เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจะได้เสนอโรงเรียนดำเนินการพัฒนาซ้ำอีกในปีการศึกษาต่อไป

อรสา พรหมทาและจำเนียร พลหาญ (2555 : 80) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อก้าวสู่อาเซียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อก้าวสู่อาเซียน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการครูมีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าก่อนการอบรม และสามารถสร้างสื่อสำหรับการสอนภาษาอังกฤษได้

2. กิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนโดยรวมในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อพบว่า ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบ เหมาะแก่การเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. กิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน พบว่าโรงเรียน ได้มีการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การมีป้ายนิเทศบทสนทนาภาษาอังกฤษตามสถานการณ์ในที่ต่างๆรอบบริเวณโรงเรียน

4. กิจกรรมอาเซียน ผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีระดับความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในระดับมากที่สุด จากการสะท้อนผลพบว่า โรงเรียนควรมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมาก และเพียงพอต่อการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเปิดเสรีอาเซียน ครูควรได้รับการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบของการเปิด AEC ในปี 2558 กับการประกอบอาชีพของนักเรียนต่อไปในอนาคต

เอรวรรณ สมรักษา (2555 : 69) ได้ศึกษาความพร้อมและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีสภาพการปฏิบัติงานจริง คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้เรื่องอาเซียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนการสอนมีค่าเท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก และด้านแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก ดังนั้นการสำรวจความพร้อมและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีคุณภาพสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนได้จริง

ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2556 : 86) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชานิเวศน์

สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3 ด้าน คือด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน พบว่ารายการที่มีอันดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดด้านต่างๆเรียนตามลำดับดังนี้ 1) จัดตั้งชมรมอาเซียนในสถานศึกษา 2) จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 3) แต่งตั้งผู้แทนจากชุมชนผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมเป็นคณะกรรมการสู่ประชาคมอาเซียน 4) จัดค่ายภาษาอังกฤษให้นักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศสรุปได้ว่า คุณลักษณะของนักเรียนที่จะพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนได้นั้น นับว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนา ต้องอาศัยความร่วมมือ ความพร้อมจากหลายฝ่าย เช่น จากผู้บริหาร ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคุณลักษณะของนักเรียนที่จะต้องนำไปพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ด้านภาษาอังกฤษ ด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัย ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และความตระหนัก ซึ่งก็คือ ต้องพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ นั้นเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

กิฟฟิน (Griffin, 2002 : 2642 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลการจัดโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดโครงสร้างทางการบริหาร ซ่อนอยู่ในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ ว่าโรงเรียนขนาดเล็กนี้จะดำเนินการได้ดีถ้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ

1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ให้โรงเรียนได้มีโอกาสในการสรรหาครูด้วยตนเอง
3. เน้นหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมตัวครูและเตรียมการเรียนการสอน
4. เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย
5. จัดตารางการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย
6. ครูจัดการเรียนการสอนโดยการคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน
7. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
8. การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นที่ผลลัพธ์ที่เกิดกับตัว

นักเรียน

โบนาวิทซ์ (Bonawiz. 2002 : 1433-A) ได้ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาทุกคน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษา พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาจริยศาสตร์มีระดับการพัฒนาจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนเท่ากัน แต่ไม่ได้เรียนวิชานี้ แสดงว่าจริยธรรมย่อมเกิดจากการปลูกฝังอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ผู้เรียนแสดงออกตามลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

แอนโทนี (Anthony. 2002 : 154-A) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมลักษณะบุคคลศึกษาที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็ก ในชนบทแห่งหนึ่ง เพื่อวิเคราะห์การประมาณค่าความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่ระบุตามที่เสนอในโปรแกรมนี้เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระหว่างการทำดำเนินโปรแกรมนี้ วิธีศึกษาใช้วิธีการออกแบบพหุวิธี คือ ใช้เครื่องมือที่แตกต่างกันทางภาษาเพื่อสำรวจความเข้าใจและการประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากงานการละเมิดวินัยโรงเรียน ได้นำมาใช้วัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มทดลองเกี่ยวกับความเข้าใจและการประมาณค่าของนักเรียนในด้านคุณลักษณะของบุคคลตามที่ระบุไว้ ไม่มีการวัดความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญในด้านการละเมิดวินัยหรือข้อมูลทางพฤติกรรม

กูเปต์ (Guepet. 2003 : 3802-A) ได้ศึกษามารยาทการสอนในห้องเรียนใหญ่ใครก็ตามที่เคยมีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียนมาก ก็คงจะเคยต้องพบกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมอันไม่น่าพึงประสงค์ด้วยเช่นกัน ผู้เขียนเป็นผู้ซึ่งเคยสอนวิชาชีววิทยาระดับพื้นฐานในมหาวิทยาลัย Syracuse มา 45 ปี กล่าวว่าเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในปรัชญาการสอนของเขาคือทุกคนควรจะเรียนรู้จากทุกสิ่งที่ตนทำ และทุกสิ่งทีพวกเขาทำควรจะกลายมาเป็นสิ่งที่พวกเขาเป็นประสบการณ์เป็นสิ่งที่ไม่สูญหาย มีความหมายต่อการเรียนรู้ เป็นข้อมูลที่ได้รับการจดจำอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้เขียนจึงยืนยันได้จากการที่มีเข้ามาเรียนในคอร์สของเขาและเพราะว่าผู้เขียนคาดหวังไว้นักเรียนที่เข้ามาเรียนนั้น เป็นความรับผิดชอบของเขาเขาต้องมั่นใจว่าการสอนนั้นมีความหมายและคุ้มค่า เขาพบว่าการปรากฏตัวต่อหน้านักเรียนและได้อธิบายเหตุผลภายหลังชั่วโมงการสอนนั้นสามารถนำไปสู่ระดับที่ลดน้อยลงของพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ได้

บาร์บอย- ล็อคเลอร์ (Brayboy-Locklear 2003 : 1158-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีต่อการปรับปรุงผลการเรียนนักเรียนเชื้อสายอเมริกันจากโรงเรียนในรัฐแคโรไลนา โดยการยึดกรอบความคิดจาก Resiliency Theory ของ Henderson และ Milstein เนื่องจากนักเรียนกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีคะแนนแรงจูงใจในการเรียน

ให้ที่ดีที่สุดแตกต่างกัน และจากการสัมภาษณ์ก็ได้ผล ที่คาดหวัง ที่ดีต่อนักเรียนเชื้อสายอเมริกัน
ดั้งเดิม จะมีเพิ่มให้นักเรียนมีโอกาสกลับตัวมาเรียนให้ดีขึ้น

โดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ ในการศึกษาคุณลักษณะ
ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน เด็กไทยจะมีความพร้อมที่จะเข้าสู่ความเป็นอาเซียนได้นั้น
จะต้องมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ที่จะส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะ
เป็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนหรือ
การจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ สื่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้และมีความรอบรู้ คือด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการคือการศึกษาฝึกฝนด้านการสื่อสาร
ด้านภาษา และด้านเจตคติ คือ ความตระหนักในความเป็นอาเซียน ถ้าหากนักเรียนมีคุณลักษณะ
ดังกล่าวการที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนก็จะเป็นเรื่องง่ายต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY